

ชาวจีนอพยพใหม่ทางภาคใต้ของประเทศไทย

กรองจันทร์ จันทระพาหา

ความเป็นมาในอดีตของชาวจีนอพยพทางภาคใต้ของไทย

ตั้งแต่เริ่มมีการอพยพเข้ามาในภาคใต้ของประเทศไทย ชาวจีนได้เริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานกันเป็นจำนวนมากในช่วงรัชกาลที่ 3-5 แต่ไม่ทราบจำนวนที่ชัดเจน เพราะการควบคุมตรวจตราไม่มีความเข้มงวด โดยมีการอพยพเข้าสู่ภาคใต้โดยตรงและถ่ายเทระหว่างภาคอื่นๆ ค่อนข้างมาก รวมถึงจากมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซีย เนื่องจากมีการหลบเลี่ยงทั้งโดยชาวจีนเองและจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของเจ้าเมืองและกรรมการเมือง เพื่อผลประโยชน์บางประการ แหล่งที่ชาวจีนตั้งถิ่นฐานอยู่มากคือ ภาคใต้ฝั่งตะวันตก ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนกลางและตอนล่างที่มีกิจการเหมืองแร่ กิจการสวนยางพาราซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในท้องที่ที่มีปัจจัยพื้นฐานในการทำการค้าประกอบธุรกิจ และประกอบอาชีพอื่นๆ ได้อย่างสะดวกและมั่นคง ชาวจีนที่อพยพเข้ามาสู่ภาคใต้ของไทยส่วนใหญ่จึงเป็นชาวจีนจากทางภาคใต้และภาคตะวันออกของประเทศจีนซึ่งอยู่ชายฝั่งหรือใกล้ทะเล เช่น มณฑลฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) มีเมืองหรือนครเฉียนเหมิน (เอ๋เหม็งหรือเอมอย) นครฝูโจว (ฮกจิว) เมืองเฉียนโจว (จ้าวจิว) จังโจว (เจียงจิว) จากมณฑลกว่างตง (กวางตุ้ง) มีเมืองกว่างโจว (กวางจิว) ซานโถว (ซัวเถา) จากมณฑลไห่หนาน (ไหหลำ) เทอหนาน หูเป่ย์ หูหนาน เป็นต้น¹

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคใต้ของประเทศไทย จำแนกตามเส้นทางในลักษณะการอพยพได้เป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ชาวจีนที่มุ่งแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า อพยพมาด้วยเรือสำเภาจีนแบบไม่มีจุดหมาย ไปทางไหนขึ้นฝั่งที่ใด ก็พร้อมจะเผชิญโชคและต่อสู้ชีวิต ณ ที่นั่น กลุ่มนี้มักเข้ามาตั้งหลักแหล่งทำกินในบริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่บริเวณไชยา รอบอ่าวบ้านดอน ลุ่มน้ำปากพนัง สงขลา ตลอดจนถึงปัตตานี เป็นชาวจีนประเภทที่เข้ามาเพื่อมุ่งมั่นประกอบอาชีพโดยสุจริตและพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย ไม่ฝักใฝ่ในเรื่องการเมือง ไม่มีความมุ่งหมายหาความดีความชอบจากรัฐบาลจีน กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เข้ามาประกอบอาชีพค้าขายการเกษตร เลี้ยงปศุสัตว์ ทำอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำประมง ทำสวน

¹ ประชาคมวิจัย. (21-23 ธันวาคม 2543). รายละเอียดพลั้งชาวจีนในภาคใต้. จดหมายข่าวราย 2 เดือน เข้าถึงจาก http://rescom.trf.or.th/display/keydefault.aspx?id_colum=832

ฝัก รั้งจ้าง และเป็นเจ้าภาษี เป็นต้น กลุ่มที่สอง คือ ชาวจีนที่มุ่งอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในบริเวณปลาย แหลมมลายู และบริเวณสองฟากของช่องแคบมะละกา ได้แก่ ดินแดนของชาว มลายู รวมถึงสิงคโปร์และ เกาะปีนัง ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่มุ่งแสวงหาโชคลาภ มีความทะเยอทะยานสูง รักการทำธุรกิจการค้า การ จัดการ หมายจะได้เป็นเจ้าของ แล้วต่อมาจึงโยกย้ายถิ่นฐานมาสู่ภาคใต้ฝั่งตะวันตก และส่วนหนึ่ง เคลื่อนย้ายมาสู่ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตั้งแต่นครศรีธรรมราชลงมาทางใต้ ชาวจีนกลุ่มนี้อพยพมาจากเมืองจีน มากในช่วงศตวรรษที่ 20 กลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์และผูกพันกับชาวจีนในเมืองปีนังและสิงคโปร์ มากกว่าใกล้ชิดกับชาวจีนและวัฒนธรรมไทยภาคกลาง ทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีความเป็นจีนผสมผสานกับความ เป็นตะวันตกมากกว่าชาวจีนอื่นๆ ในภาคใต้ทั้งด้านวิถีการดำรงชีวิต วิธีการสร้างพลังอำนาจทางสังคม เศรษฐกิจการเงิน และวิธีคิด กลุ่มที่สาม คือ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาทางภาคกลางของประเทศไทยก่อน แล้วจึงเคลื่อนย้ายไปตั้งหลักแหล่งในภาคใต้ในภายหลัง กลุ่มนี้จึงเคลื่อนย้ายเข้าตั้งหลักแหล่งในภาคใต้ มากที่สุดในช่วงรัชกาลที่ 3-5 แรงงานจีนกลุ่มที่สร้างทางรถไฟสายใต้เมื่อสร้างเสร็จส่วนใหญ่จะตั้งหลัก แหล่งกระจายอยู่บริเวณสถานีรถไฟ และบริเวณใกล้เคียงกับทุกสถานี ลูกหลานของชาวจีนกลุ่มนี้ กลายเป็นกำลังสำคัญในการบุกเบิกทำสวนยางพาราทั่วภาคใต้ กลุ่มที่สี่ คือ กลุ่มกรรมกรจีนที่อพยพเข้ามา เป็นกสิในเหมืองแร่ดีบุกของภาคใต้ฝั่งตะวันตก อันเนื่องจากสภาวะการขาดแรงงาน ในระหว่าง ค.ศ. 1892-1901 ซึ่งมีทั้งกลุ่มจีนอพยพที่โดยสารเรือเดินทางมาเองอย่างอิสระ ที่มาตามข้อเสนอของพระ ยารัชฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี และกรมการเมืองภูเก็ตที่เสนอให้รัฐบาลให้การสนับสนุนแก่เรือที่รับกสิ โดยตรงจากเมืองจีนมาเมืองภูเก็ต โดยได้รับตัวสินเชื่อ ชาวจีนกลุ่มนี้มีปะปนกันทั้งผู้ที่มีฐานะประกอบอาชีพ โดยสุจริต พวกหนักไม่เอาเบาไม่สู้ บางพวกก็เป็นพวกประพฤติตัวเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลแมนจูเรียของจีน จึงเดือดร้อนต้องหลบหนีออกนอกประเทศ กลุ่มที่ฝักใฝ่ปัญหาทางการเมืองและปฏิบัติตนเป็นเสมือน สายลับรัฐบาลในขณะนั้นเพื่อความดีความชอบของตนเอง ชาวจีนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งก่อให้เกิดกบฏอั้งยี่ บ้างก็ ก่อให้เกิดปัญหาเสฟผิ่น ติดการพ่นน ก่อให้เกิดปัญหาโสเภณี ก่อความไม่สงบเรียบร้อย รวมถึงการ ประกอบวิชาชีพที่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การปกครอง และสังคม²

เนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่มีนิสัยขยัน อดทน มัธยัสถ์ อดออม และรักการศึกษาหาความรู้ โดยมี จุดหมายที่ต้องการความมั่นคงก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ จึงมักสร้างฐานะได้มั่นคงและรวดเร็ว ชาวไทย ภาคใต้ส่วนใหญ่จึงชื่นชมความเป็นจีนในประเด็นดังกล่าว แต่มีกรู้สึกถึงเกิดความเห็นแก่ได้ของชาวจีน แม้่วาวิธีคิดและวัฒนธรรมการทำงานของชาวจีนได้ก่อให้เกิดโครงสร้างและพลวัตของชุมชน โดยเฉพาะ ด้านวัตถุและภูมิปัญญาการประกอบกิจการที่ดำเนินไปในทางเจริญก้าวหน้า แต่ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมส่วนใหญ่

² ดิลก วุฒิปาณิชย์, ประสิทธิ์ ชินการณ และสุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์. (2540). จีนทักษิณ : วิถีและพลัง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย หน้า 147-149.

ไม่ได้กีดกันหรือเปลี่ยนแปลงตามอย่างเด่นชัด มีการรับรู้และรับเอาเท่าที่จะพึงรับได้ นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวจีนกลายเป็นกลุ่มผู้นำทางธุรกิจการจัดการและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น

ชาวจีนที่อพยพมาภาคใต้ส่วนใหญ่มีวิธีการสร้างความเป็นปึกแผ่นและความมั่นคงให้แก่ตระกูล โดยการนำเอาวัฒนธรรมกงสีมาใช้ ทำให้สามารถพัฒนากองทุนของกงสีเสริมพลังและกระชับสายใยในวงศ์ตระกูล เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตระกูลของชาวจีนในภาคใต้เพื่อยกฐานะทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกรูปหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น คือ การเลือกผูกญาติผูกดวงกับชาวจีนด้วยกัน และมักเลือกสรรผู้ที่มีฐานะเสมอกัน หรืออยู่ในกลุ่มอาชีพที่จะเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและทางสังคมให้สูงขึ้น เพื่อเชื่อมโยงเป็นตระกูลเดียวกัน สร้างความแนบแน่นต่อกันและกัน ให้บุตรหลานแต่งงานกัน หรือผูกมิตรโดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบการในฐานะร่วมเป็นเจ้าของห้างร้านหรือบริษัท หุ่นส่วนจำกัด³ อาชีพของชาวจีนนอกจากการค้าแล้วยังมีการเกษตร เลี้ยงปศุสัตว์ ทำอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำการประมง ทำสวนผัก รับจ้าง เป็นต้น การเริ่มต้นทำธุรกิจหรือในชุมชนของชาวจีน เช่น โรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง โรงไฟฟ้า โรงสีข้าว โรงเผาถ่าน ธุรกิจการเดินเรือเดินรถ และกิจการขนส่ง การเช่า การกู้ ธุรกิจการเงิน เป็นต้น ชาวจีนในภาคใต้ได้มีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดวิถีประชาและพลังชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการพัฒนามากขึ้น คุณสมบัติพิเศษของชาวจีนส่วนใหญ่ คือ ความสามารถในการบูรณาการ “ภูมิปัญญา” และ “เทคโนโลยีพื้นบ้าน” ที่เคยรู้และนำติดตัวมาผสมผสานกับวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวภาคใต้เพื่อเพิ่มมูลค่าทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นภูมิปัญญาใหม่ ทำให้ฐานด้านการผลิตและเศรษฐกิจขยายตัวเป็นกลุ่มผู้นำ การเปลี่ยนฐานะจากผู้ขายปลีกเป็นผู้ขายส่งและ/หรือเป็นคนกลาง เป็นผู้นำทางการร่วมทุน สร้างเครือข่าย ขยายพลังอำนาจ เพื่อการแข่งขันและการผูกขาดด้านธุรกิจการค้า มีผลดีในด้านการช่วยสร้างบ้านแปงเมืองหลายประการ ตลอดจนการก่อให้เกิดวิถีและพลังองค์กรเอกชน จีน เช่น สโมสร สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น และสืบเนื่องจากชาวจีนมีนิสัยรักการเรียนรู้ จึงสามารถรู้ถึงจุดอ่อนจุดแข็งของแต่ละพื้นที่ของผู้คน ผู้นำและผู้ปกครอง เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและทำธุรกิจการค้า ทำให้ชาวจีนบางคนฉกฉวยโอกาสแสวงหาผลประโยชน์เกินควรจนเป็นเหตุให้เกิดการอาศัยอำนาจเงินและการเสนอผลประโยชน์แก่ผู้มีอำนาจบางคน บางกรณีแลกกับอภิสิทธิ์หรือการผูกขาดอำนาจ ทำให้ระบบราชการและระบบคุณธรรมเสื่อมถอยลง รวมทั้งการจูงใจให้บุคคลบางกลุ่มติดฝิ่น ติดการพนัน อันนำไปสู่ปัญหาการเกิดโจรผู้ร้าย ปัญหาโสเภณีและปัญหาอื่นๆ ตามมา⁴

³ ดิลก วุฒิปาณิชย์, ประสิทธิ์ ชิมการณณ์ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2540). จีนทักษิณ : วิถีและพลัง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หน้า 151.

⁴ ประชาคมวิจัย. (21-23 ธันวาคม 2543). รายละเอียดพลังชาวจีนในภาคใต้. เรียกใช้เมื่อ 23 พฤษภาคม 2562 จาก ประชาคมวิจัย จดหมายข่าวราย 2 เดือน: http://rescom.trf.or.th/display/keydefault.aspx?id_colum=832

ชาวจีนอพยพในหาดใหญ่ (จังหวัดสงขลา)

เดิมหาดใหญ่เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กมีชื่อว่า “โคกเสม็ดชุน” มีประชากรจำนวนไม่มากและส่วนใหญ่หาเลี้ยงชีพด้วยการหาของป่าและเกษตรกรรมเล็กๆ น้อยๆ หาดใหญ่คงจะไม่ได้กลายเป็นอำเภอขนาดใหญ่เช่นทุกวันนี้หากไม่ได้มีการสร้างทางรถไฟขึ้น โดยในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงให้เวนคืนที่ดินบริเวณบ้านโคกเสม็ดชุนนี้ เพื่อสร้างเส้นทางรถไฟไปยังแหลมมลายู การกลายเป็นเมืองของบ้านโคกเสม็ดชุนเป็นเมืองหาดใหญ่ จึงเริ่มต้น ณ จุดนี้

ในการสร้างทางรถไฟจำเป็นต้องมีการเกณฑ์และว่าจ้างแรงงานจำนวนมากเข้ามาสร้างทางรถไฟ ประชาชนในแถบนั้นจึงได้รวมตัวกันเพื่อสร้างทางรถไฟ รวมทั้งมีคนต่างถิ่นอีกหลายกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างทางรถไฟนี้ เป็นต้นว่าชาวจีนอพยพเก่าผู้หวังจะมาหาที่ทางทำกินในพื้นที่นี้ หนึ่งในนั้นคือนาย เจีย กี้ซี้ (ต่อมาได้เป็นขุนนิพัทธ์จินนคร) ได้มาเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างทางรถไฟ และได้ริเริ่มสร้างชุมชนเล็กๆ บริเวณสถานีรถไฟและขยายพื้นที่กลายเป็นเมืองหาดใหญ่ในภายหลัง⁵

หากมองความเป็นหาดใหญ่แล้ว ถึงแม้จะเป็นเพียงอำเภอหนึ่งในจังหวัดสงขลา แต่ดัชนีทางเศรษฐกิจก็ไม่แพ้จังหวัดภูเก็ตเช่นกัน ความเจริญของหาดใหญ่มาพร้อมกับเส้นทางรถไฟสายใต้ตั้งแต่ในอดีต ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในช่วงแรกๆ ส่วนใหญ่จึงเข้ามาด้วยจุดประสงค์ในการรับจ้างสร้างรางรถไฟ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในหาดใหญ่จึงมีหลากหลายกลุ่ม ได้แก่ ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนไหหลำ ชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนแคะ (ฮากกา) ฉะนั้นหลายอย่างที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาของชาวจีนนั้นก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกัน อันได้แก่ ชมรม สมาคม โรงพยาบาลมิตรภาพสามัคคี (มูลนิธิท่งเซียเซี่ยงตึ้ง) เป็นต้น นั่นทำให้เห็นได้ว่าชาวจีนที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำการค้า แล้วพัฒนามาสู่การจัดสวัสดิการอำนวยความสะดวกต่างๆ ระหว่างสมาชิกด้วยกัน คอยช่วยเหลือกันในยามเจ็บป่วย การช่วยเหลือกันนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ เน้นช่วยเหลือกันมากกว่า ซึ่งแตกต่างกับชาวจีนอพยพใหม่ที่จะทำอะไรก็ตาม ทุกคนต้องช่วยกันอย่างเสมอภาค โดยในจังหวัดสงขลา นับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีสมาคมจีนมากที่สุด ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมหลายอย่าง เช่น อาหารจีนในหาดใหญ่ ก็มีความหลากหลาย อันเนื่องมาจากกลุ่มชาวจีนที่เพิ่งอพยพมาใหม่จะรวมตัวกันในเฉพาะกลุ่มเท่านั้น และต้องเป็นกลุ่มที่มาจากเมืองเดียวกัน พูดภาษาเดียวกันด้วย คือแยกเป็นกลุ่มแต้จิ๋ว กลุ่มกวางตุ้ง กลุ่มแคะ กลุ่มไหหลำและกลุ่มฮกเกี้ยน

ต่อมาเมื่อมีการวางรากฐานกลุ่มย่อยของตนแล้ว จึงเกิดมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มจีนอื่นๆ ด้วยกัน ผ่านทางลักษณะร่วมต่างๆ เช่น แซ่เดียวกัน ไหว้เจ้าองค์เดียวกัน ยึดถือเทศกาลเดียวกัน ก็หลอมรวมกลุ่มจีน

⁵ hatyaimyhome. ประวัติ ความเป็นมา เมืองหาดใหญ่. เข้าถึงจาก <https://sites.google.com/site/hatyaimyhome/meuxng-sriwili-daen-ti/khwam-pen-ma>

ย่อยๆ เหล่านี้ให้เป็นกลุ่มใหญ่ เป็นสังคมแบบองค์รวมของชาวจีนอพยพทั้งหมด เมื่อรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ได้ ก็เริ่มที่จะขยายวงออกไปอีก ไปสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่ไม่ใช่จีน อาจจะเป็นทั้งไทยและมาเลย์ หลอมรวมเข้ากับสังคมโดยรวมได้อย่างไม่มีปัญหา เรียกได้ว่าเป็นการปรับตัวจากเล็กๆ ไปยังหมู่ใหญ่ ทำให้ชาวจีนอพยพสามารถอยู่อาศัยและทำมาหากินร่วมกับคนอื่นได้อย่างไม่มีปัญหามากนัก โดยที่ไม่สูญเสียความเป็นจีนไปทั้งหมด⁶ (เพราะพื้นฐานหน่วยย่อยคือจีนด้วยกัน จึงรักษาไว้ได้อย่างมั่นคง) ฉะนั้นแล้วกลุ่มชาวจีนอพยพในภาคใหญ่ถือว่ามิรูปแบบวัฒนธรรมที่ยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตน แต่ในขณะเดียวกันก็มีการปรับตัวเข้าสู่สังคมแบบพหุวัฒนธรรมได้อีกด้วย

ชาวจีนอพยพในภูเก็ต

ภูเก็ตเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ในอดีตเคยเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรตามพรลิงค์ จนถึงสมัยกรุงสุโขทัยก็ได้ไปขึ้นอยู่กับเมืองตะกั่วป่า เป็นเกาะที่มีชื่อเสียงในฐานะเป็นดินแดนแห่งเศรษฐกิจเหมืองแร่ดีบุก เพราะมีแร่ดีบุกอยู่มากที่สุดในประเทศ โดยมีการขุดหาแร่กันมายาวนานถึงกว่า 500 ปีแล้ว ตัวเมืองในอดีตนั้นเป็นเมืองเล็กๆ อยู่ทีกลาง มีขุนนางไทยคอยดูแลรักษาผลประโยชน์จากการซื้อขายแร่กับชาวต่างชาติ นอกจากการทำเหมืองแร่แล้ว ยังมีการปลูกยางพารา ทำสวนมะพร้าว สวนผลไม้ และทำการประมงด้วย

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงรวบรวมหัวเมืองชายทะเลตะวันตกตั้งเป็น “มณฑลภูเก็ต” และในปี ค.ศ.1933 ได้มีการยกเลิกระบบมณฑลเทศาภิบาลทั่วประเทศ “มณฑลภูเก็ต” จึงเปลี่ยนมาเป็น “จังหวัดภูเก็ต” นับแต่นั้นมา⁷

สำหรับการเรียกขานภูเก็ตของชาวต่างประเทศ ในอดีตนอกจากจะมีปรากฏในบันทึก เมื่อปี ค.ศ. 157 ของนักเดินเรือ คลอดิอุส ปโตเลมี ที่เรียกผืนดินในบริเวณนี้ว่า แหลมตะโกลา แล้วได้มีปรากฏหลักฐานการกล่าวถึงผืนดินในบริเวณนี้อีกครั้งจากบันทึกและแผนที่การเดินทางเรือมาเอเชียตะวันออกเฉียงของชาวยุโรป ระหว่าง ค.ศ.1511-1854 เรียกผืนดินนี้ว่า จังซีลอน นอกจากนี้ ได้มีหลักฐานเกี่ยวกับการเรียกขานผืนดินนี้ของชาวทมิฬในปี ค.ศ.1025 ว่า มณิคราม หมายถึง เมืองแก้ว ซึ่งมีความหมายตรงกับชื่อภูเก็ต ที่ปรากฏในจดหมายเหตุเมืองกลาง ฉบับที่ 1 ในปี ค.ศ.1785 และได้มีการเรียกขานเรื่อยมาจนกลายเป็นภูเก็ต ซึ่งได้ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา มาตั้งแต่ ค.ศ.1907 เป็นต้นมา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าชื่อ

⁶ ลักขมี จิระนคร. (2563). ขุนนิพัทธ์จินนคร ผู้บุกเบิกหาดใหญ่ยุคแรกสุด อุทิศที่ดิน พัฒนาจากป่าสู่เมืองใหญ่. เข้าถึงจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_42351

⁷ ภูเก็ต ทัวร์ ทูเดย์. ประวัติเมืองภูเก็ต. เข้าถึงจาก <https://www.phukettoday.com/info/phuket/history>

ของจังหวัดภูเก็ตที่ได้มีการกล่าวขานตั้งแต่ในอดีตจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ประกอบด้วย แหลมตะโกลา มณิคราม จังซีลอน ภูเก็ต และภูเก็ต ซึ่งในบางครั้งได้มีการเรียกขานว่า สิลัน ถลาง และทุ่งคาร่วมด้วย⁸

ชาวจีนอพยพในประเทศไทยส่วนมากเป็นชาวจีนแต้จิ๋ว แต่ในกรณีของภูเก็ตนั้นแตกต่างออกไป อันเนื่องมาจากชาวจีนในภูเก็ตส่วนมากเป็นกลุ่มที่เข้าเทียบท่าที่มะละกาก่อนแล้วจึงย้ายเข้ามาในภูเก็ต ซึ่งท่าเรือที่เดินทางมามะละกาคือท่าเรือจากฮกเกี้ยน (ท่าแต้จิ๋วเดินทางไปปากน้ำเจ้าพระยา) เมื่อชาวจีนฮกเกี้ยนขึ้นฝั่งที่มะละกา (ขณะนั้นเป็นอาณานิคมอังกฤษ) คนอังกฤษก็ส่งต่อคนเหล่านี้เข้าไปทำงานในเหมืองดีบุกที่ป็นังและมีบางส่วนก็เลยไปถึงภูเก็ต ชาวจีนอพยพในภูเก็ตกลุ่มนี้จึงเป็นพวกฮกเกี้ยนที่แวะทำที่มาเลเซียก่อนจึงเข้ามาภูเก็ตเป็นหลัก จึงอาจกล่าวกันว่าชาวฮกเกี้ยนเป็นกลุ่มที่อพยพมาไทยก่อนกลุ่มอื่นและยังเป็นกลุ่มแรกๆ ที่อพยพออกจากจีนแผ่นดินใหญ่ไปยังประเทศต่างๆ เพราะเป็นมณฑลที่อยู่ติดกับทะเล จึงสามารถเดินทางออกจากประเทศได้ง่ายกว่ามณฑลอื่น ซึ่งช่วงแรกที่อพยพมาจะเป็นผู้ที่มีฐานะมาทำการค้าขาย หลังจากนั้นก็จะมีการเข้ามาแบบเสื่อผืนหมอนใบเพื่อเข้ามาเป็นกุลี ซึ่งชาวจีนฮกเกี้ยนเหล่านี้จะมีจำนวนมากในพื้นที่ทางภาคใต้ โดยเฉพาะเป็นประชากรส่วนใหญ่ของภูเก็ต⁹ ถึงแม้ว่าจังหวัดภูเก็ตจะเป็นดินแดนแถบทะเลทางใต้ของไทย แต่ภูเก็ตกลับมีกลิ่นอายเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนจังหวัดทางภาคใต้ในหลายๆจังหวัด นั่นก็คือ ความผสมผสานและความลงตัวของวัฒนธรรมที่หลากหลายระหว่างไทยจีน มลายูและตะวันตก รองลงมา ก็จะเป็นชาวจีนกวางตุ้งและจีนไหหลำ แต่ด้วยจำนวนของชาวจีนฮกเกี้ยนมีมากที่สุด จึงส่งผลให้ภูเก็ตได้รับอิทธิพลจากชาวจีนฮกเกี้ยนที่อพยพมาตั้งรกรากในภูเก็ตได้อย่างชัดเจน

ทั้งนี้ในด้านอาชีพของชาวจีนอพยพช่วงแรกนั้น แน่ใจว่าส่วนใหญ่เป็นกรรมกรในเหมืองดีบุกที่ภูเก็ต แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะมีเพียงคนกลุ่มนี้กลุ่มเดียวที่เป็นชาวจีน ยังมีจีนบางกลุ่มที่เข้ามาก่อนหน้านี้แล้วที่ประกอบอาชีพที่ตนเองถนัด เช่นประมงและหัตถกรรม แต่ก็เป็นส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนอาชีพของชาวจีนอพยพใหม่ก็จะเป็นไปในทางธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นหลัก เนื่องด้วยภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีคุณลักษณะที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากจากทั่วโลกให้เข้ามาท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน จึงทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นที่นิยมตามมาในหมู่ชาวจีน รองลงมา ก็จะเป็นธุรกิจร้านอาหารและการค้าขาย เช่น ร้านอาหารจีน ร้านอาหารของฝาก หรือร้านนวดสปา เป็นต้น

นอกจากนี้วัฒนธรรมจีนในภูเก็ตก็มีความพิเศษในแบบของชาวจีนฮกเกี้ยนอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นภาษา พิธีกรรม คติความเชื่อ และอาหารการกินอย่าง “บะหมี่ฮกเกี้ยน” ที่เป็นอาหารประจำ

⁸ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดภูเก็ต. เข้าถึงจาก <http://province.m-culture.go.th/phuket/index.php/history>

⁹ สุทัศน์ ศุภรัตน์เมธี. (2563). ตู๋กับข้าว. เข้าถึงจาก <https://www.naewna.com/columnonline/44889>

ท้องถิ่นของภูเก็ต¹⁰ อีกทั้งชาวจีนอพยพในภูเก็ตมีรูปแบบวิถีชีวิตที่มีการรักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนและมีการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างที่เห็นชัดที่สุดคือจีนกลุ่มบาบ๋า-ย่าหยาที่เป็นลูกผสมระหว่างชาวจีนกับคนเชื้อสายมาเลย์ รวมไปถึงกลุ่มชาวจีนอพยพที่ทำงานสร้างตัวจนมีฐานะและอำนาจ จนถึงขั้นได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลางให้เป็นเจ้าเมืองคอยดูแลกลุ่มชาวจีนในพื้นที่ ตลอดจนการลงทุนสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ศาลเจ้า สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่แสดงความเป็นจีนที่อยู่ร่วมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

สาเหตุการเลือกพื้นที่สำรวจในพื้นที่ภาคใต้

จากสภาพการณ์ของชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ของไต้หวัน (ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทยระลอกแรก) การเข้ามาของชาวจีนค่อนข้างมีเป็นจำนวนมาก รวมถึงกลุ่มที่เข้ามาเพื่อการท่องเที่ยว ทำธุรกิจ การศึกษาหรือเข้ามาไทยเพื่อมาพบปะเยี่ยมเยียนกับครอบครัวและอาจจะจากสาเหตุอื่นๆ เป็นต้น โดยพื้นที่ในการสำรวจเพื่อทำการวิจัยชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ของไต้หวัน ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ของอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเหตุผลในการพิจารณาเลือกพื้นที่สำรวจใน 2 จังหวัดนี้จากในหลายๆ จังหวัดของภาคใต้ มีอยู่หลายประการดังนี้

แหล่งที่อยู่ของชาวจีนอพยพเก่า (ชาวจีนโพ้นทะเล)

ในหาดใหญ่และภูเก็ตล้วนมีแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวจีนอพยพเก่าทั้งสิ้น โดยหาดใหญ่มีชุมชนชาวจีนที่ค่อนข้างมีความเหนียวแน่น มีสมาคมจีนมากมายที่เป็นเสาหลักระดมทุนเพื่อการกุศล มีการสร้างโรงเรียนของชุมชนเอง (โรงเรียนศรีนคร) สร้างโรงพยาบาลของตนเอง (โรงพยาบาลเชียงใหม่) สร้างบ้านพักคนชรา (มูลนิธิจงฮั่วสงเคราะห์คนอนาถา) สร้างสุสานไฉ่ฝิงศพ (สุสานบ้านพรุ) สร้างหอนาฬิกา ลานคนเมืองและสร้างวัดจีนอีกเป็นจำนวนมาก¹¹ เนื่องด้วยบ้านเกิดของตัวผู้วิจัยอยู่ที่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและเติบโตมาในครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีน ตั้งแต่ตัวผู้วิจัยจำความได้ก็พบว่าในหาดใหญ่มีชาวจีนรุ่นเก่าค่อนข้างมากทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก ในบางท้องที่ก็ยังพบชุมชนจีนเก่าต่างๆ อีกด้วย เช่น ศาลเจ้าโรงเรียนจีน และสมาคมชาวจีนต่างๆ เป็นต้น โดยชาวจีนอพยพเก่าที่พบเจอส่วนใหญ่ก็มีอายุแล้ว เข้ามาเพื่อแสวงหาช่องทางหรือโอกาสในการทำงานและตั้งรกรากตั้งแต่สมัยวัยหนุ่มสาว ซึ่งต่างจากชาวจีนอพยพใหม่ในปัจจุบันที่เข้ามาหลังจากจีนได้เปิดประเทศแล้ว วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการเข้ามา

¹⁰ พัทธนย์ กิจชัยนุกูล. (2563). Ruler of Heaven in Phuket Island พัฒนาการของศาลเทพเจ้าฟ้าของชาวฮกเกี้ยน ที่ต้องไหว้ด้วยอ้อยและสับปะรด. เข้าถึงจาก <https://readthecloud.co/tiangong-phuket/>

¹¹ สุกัทร ฮาสุวรรณกิจ. (2561). หาดใหญ่ เมืองที่เติบโตด้วยสองมือประชาชน. เข้าถึงจาก <https://www.hatyaifocus.com/บทความ/673-เรื่องราวหาดใหญ่-หาดใหญ่-เมืองที่เติบโตด้วยสองมือประชาชน/>

อาศัยอยู่ หรือวิถีในการทำมาหากินก็มีความแตกต่างกันกับชาวจีนอพยพเก่าในหลายประการ ในส่วนของจังหวัดภูเก็ตนั้นจะสามารถพบเห็นคนจีนอพยพเก่าได้เช่นกันในย่านชุมชนจีนเก่าและแหล่งที่อยู่อาศัยเดิมของจีนรุ่นเก่าเช่นเดียวกันกับอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งจากการที่มีแหล่งที่อยู่ของชาวจีนอพยพเก่าอาศัยอยู่ก่อนแล้วนั้น จึงอาจส่งผลต่อการเข้ามาของชาวจีนอพยพใหม่ให้ย้ายเข้ามาอาศัยหรือทำมาหากินในพื้นที่นั้นๆ มากขึ้น

ศูนย์กลางทางธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ตถือว่าเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางภาคใต้ของประเทศไทย เห็นได้จากความเจริญทางเศรษฐกิจของหาดใหญ่ ที่มีมากกว่าอำเภออื่นๆ ของจังหวัดสงขลา แหล่งค้าขายที่สำคัญแห่งหนึ่งของชาวจีนในอำเภอหาดใหญ่ หรือที่เราเรียกกันว่า “ตลาดกิมหยง” เป็นแหล่งค้าขายที่มีชื่อเสียงในหาดใหญ่ ทุกคนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตัวเมืองหาดใหญ่นี้ จะต้องแวะเวียนกันไปจับจ่ายใช้สอยกันไม่มากก็น้อย ไม่เว้นแม้กระทั่งคนในท้องถิ่นด้วยเช่นกัน เมื่อมีเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน แข่งม้งหรือแม่แต่วันไหว้ที่สำคัญต่างๆ ของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน ต่างก็ต้องมาจับจ่ายซื้อของกันที่ตลาดกิมหยงแห่งนี้ รวมทั้งนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านทางตอนใต้ของประเทศไทย เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เป็นต้น เมื่อมาเที่ยวในช่วงเทศกาลต่างๆ ก็จะมีคนแวะมาซื้อของติดไม้ติดมือกลับไปเช่นกัน ซึ่งนักท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนมีเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนจังหวัดภูเก็ตก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจังหวัดหนึ่งของภาคใต้และมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยในแต่ละปีมีปริมาณการเข้ามาของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวจากฝั่งตะวันตกหรือฝั่งเอเชียก็ตาม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน รายได้หลักของจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่จึงมาจากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางทางธุรกิจที่สำคัญทางภาคใต้อีกด้วย เพราะธุรกิจส่วนใหญ่เป็นของคนจีน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆ หลายแห่งก็เป็นของชาวจีน เช่น ย่านไชน่าทาวน์ ป่าตอง ตลาดนาคา หาดราไวย์ เป็นต้น จะสามารถพบเห็นการตั้งร้านค้าขาย ร้านนวดสปา ร้านอาหารจีนและอาหารทะเล ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นธุรกิจของชาวจีนทั้งสิ้น

แหล่งชุมนุมและรวมตัวกันของชาวจีนอพยพ

ชาวจีนอพยพไม่ว่าจะเป็นชาวจีนอพยพเก่าหรือชาวจีนอพยพใหม่นั้น จะยังคงรักษาวัฒนธรรมและประเพณีไว้อย่างเหนียวแน่น ไม่ว่าจะอพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศใดในโลก เอกลักษณะที่โดดเด่นก็คือ การรวมตัวกันเป็นหมู่คณะหรือองค์กร เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และจะร่วมกันสร้างสรรค์

ประโยชน์ให้แก่สังคมในท้องถิ่นนั้นๆอย่างต่อเนื่อง¹² โดยการรวมตัวกันผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นการสร้างความรู้สึกของการมีตัวตนรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน (a sense of collective selfhood) กลายเป็นความรักและความภูมิใจในความเป็นจีน¹³ จึงถือเป็นจุดกำเนิดของแหล่งชุมชนและการรวมตัวกันของชาวจีนอพยพตั้งที่สามารถพบเห็นกันได้ในทุกวันนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยแบบทางการ มีการจดทะเบียนจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย มีคณะกรรมการบริหารในแต่ละส่วนอย่างชัดเจน และมีการเรียกประชุมสมาชิก ได้แก่ สมาคมฮากกา สมาคมไหหลำ สมาคมแต้จิ๋ว เป็นต้น หรือสมาคมตระกูลแซ่ ศาลเจ้าหรือมูลนิธิต่างๆ ซึ่งกลุ่มแบบทางการนี้ทางรัฐบาลจะเข้ามามีบทบาทค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากการจดทะเบียนจัดตั้ง¹⁴ การร่วมงานเฉลิมฉลองของแต่ละสมาคมหรือแม้แต่การร่วมมือจัดกิจกรรมในท้องถิ่นนั้นๆ¹⁵ ส่วนแบบไม่เป็นทางการ จะเป็นการจัดตั้งขึ้นเองจากการรวมตัวกันตามธรรมชาติของคนในชุมชน¹⁶ ซึ่งอาจเกิดจากการรู้จักสนิทสนมกันมาก่อนหรือมีความสัมพันธ์ที่อาจเกี่ยวข้องกันทางธุรกิจการค้าก็เป็นได้ แต่กลุ่มประเภทนี้จะไม่มีการบริหารจัดการมากนัก หรือมีการจัดกิจกรรมร่วมกันตามเทศกาลต่างๆ ได้แก่ กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มธุรกิจต่างๆ เช่น กลุ่มร้านอาหาร กลุ่มค้าขายและกลุ่มโรงงาน เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การรวมตัวกันของชาวจีนอพยพระหว่างเก่ากับใหม่มีความเหมือนกันในแง่ของการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือกันและกันเมื่ออยู่ต่างถิ่น แต่ในขณะเดียวกันก็แฝงไว้ซึ่งความแตกต่างกันคือรูปแบบของการรวมกลุ่มในอดีตกับปัจจุบัน โดยในอดีตชาวจีนอพยพเก่า (จีนโพ้นทะเล) จะมีลักษณะการรวมกลุ่มแบบทางการเป็นหลัก ส่วนในปัจจุบันชาวจีนอพยพใหม่จะมีการรวมกลุ่มกันในลักษณะแบบไม่เป็นทางการค่อนข้างมากกว่าแบบทางการ เห็นได้จากการลงพื้นที่สำรวจและการสัมภาษณ์ เช่น ไม่ค่อยนิยมเข้าร่วมกิจกรรมทางสมาคมต่างๆ เท่าที่ควร เพราะมิได้มองว่ามีความสำคัญหรือจำเป็นต้องร่วม หรือเมื่อเข้าร่วมแล้วได้ประโยชน์เพียงใด

¹² สมาคมนักธุรกิจไทยจีนเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมาสมาคมนักธุรกิจไทยจีนเชียงใหม่. เข้าถึงจาก <https://www.cm-tcba.org/th/ประวัติความเป็นมา/>

¹³ ณัฐธิดา เย็นบำรุง. (2016). เมืองเบตง : คนไทยเชื้อสายจีนที่เข้มแข็ง. เข้าถึงจาก <http://www.furd.in.th/event/expert-lectures/view/5PDq0L4X0gaX/>

¹⁴ ฮากกาแห่งประเทศไทย. (2007). ประวัติสมาคมฮากกา แห่งประเทศไทย 客家會館. เข้าถึงจาก <http://hakkapeople.com/node/61.html>

¹⁵ รัฐสภาไทย. (2563). ประธานรัฐสภา เป็นประธานในพิธีมอบสาส์นตราตั้งและสถาปนาคณะกรรมการสมาคมฮกเกี้ยนแห่งประเทศไทย สมัยที่ ๖๘. เข้าถึงจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/202006/view_news.php?n_id=73740&fbclid=IwAR2JTLu8xllvQwAwYcuqPK eD9x0kB5YTOCLAPH7Uu1DGSK4RftZzDegQdM

¹⁶ กลุ่มงานวิจัย 2 กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. (2016). เยาวราช ชุมชนชาวจีนกับวิถีการอยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตอนที่ 1. เข้าถึงจาก https://www.facebook.com/notes/กองนโยบายและแผนงาน-สำนักผังเมือง-กรุงเทพมหานคร/เยาวราช-ชุมชนชาวจีนกับวิถีการอยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา-ตอนที่-1/1619609675024053/?_rdc=1&_rdr

เครือข่ายทางสังคมของชาวจีนอพยพ

เครือข่ายทางสังคม เป็นประเภทหนึ่งของเครือข่ายที่เป็นระบบทางสังคมที่เชื่อมโยงกันด้วยความสัมพันธ์ หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหรือมีปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบต่างๆ อาทิ ความเป็นเพื่อน ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน การพูดคุย การให้คำแนะนำ การให้ความไว้วางใจ การให้ความร่วมมือ เป็นต้น¹⁷ ซึ่งชาวจีนที่อพยพเข้ามาในภาคใต้ของไต้หวัน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์และเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หรือที่เราเรียกกันว่า วัฒนธรรมกวนซี (关系) ได้กลายมาเป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นตัวกลางในการทำให้บุคคลทั้งสองฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกันได้ ภายใต้กฎหมายหลังวัฒนธรรมของชาวจีน¹⁸ โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้ความเป็นเพื่อน การพูดคุยและการให้ความไว้วางใจในการแนะนำให้รู้จักระหว่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีเพื่อนชาวจีนจำนวนหนึ่ง แต่มีได้อยู่ในภาคใต้โดยตรง จึงต้องอาศัยการแนะนำให้รู้จักบุคคลที่สามที่เป็นชาวจีนอพยพใหม่จริงๆ หรือรู้จักชาวไทยที่พอจะรู้จักชาวจีนอพยพใหม่ และอีกส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ อาศัยการแนะนำจากนักวิจัยในทีมที่พอจะรู้จักชาวจีน หรือได้รับการแนะนำเพิ่มเติมจากชาวไทยระหว่างกัน การติดต่อไปสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพจึงเป็นไปในลักษณะของการติดต่อกันแบบโดยตรงและการแนะนำกันเป็นทอดๆ ส่งผลให้การติดต่อขอเข้าสัมภาษณ์เป็นไปได้โดยง่ายและสะดวกขึ้น รวมทั้งผู้รับการสัมภาษณ์ก็ยินดีที่จะเปิดเผยข้อมูลได้มากกว่าการติดต่อด้วยตนเอง

จากการสำรวจในทั้งสองพื้นที่นั้นพบได้ว่า ชาวจีนที่อาศัยอยู่และดำเนินชีวิตในพื้นที่เหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนอพยพเก่าหรือที่เรียกกันว่าชาวจีนโพ้นทะเล อันเนื่องมาจากภาคใต้ของประเทศไทยทั้งสองฝั่งถูกห้อมล้อมไปด้วยทะเล ซึ่งทะเลก็เป็นเส้นทางการค้าขายที่สำคัญเส้นทางหนึ่งของไทย และทางภาคใต้ก็มีเมืองท่าที่สำคัญอยู่หลายแห่งที่จะสามารถเข้ามาติดต่อค้าขายทำมาหากินได้ อำเภอดำรงนางพญาและจังหวัดภูเก็ตต่างก็เป็นเมืองท่าและเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจในภาคใต้ของไทย ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนในปัจจุบันได้มีการเปิดรับและติดต่อค้าขายระหว่างกันมากขึ้น ไม่ว่าจะผ่านทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศก็ตาม ไม่เว้นแม้กระทั่งการค้าขายออนไลน์ในโลกโซเชียลของชาวจีนอพยพใหม่ด้วยเช่นกัน ทำให้โอกาสหรือช่องทางในการเข้ามาทำมาหากินของชาวจีนอพยพใหม่จึงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต อย่างไรก็ตาม ภายใต้อิทธิพลของผลกระทบจากการตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยเลือกลงพื้นที่สำรวจในสองพื้นที่นี้

¹⁷ Namthip Wipawan (2015). Social Network in a Networked Society. TLA Research Journal, Vol.8 No.2 Jul-Dec 2015. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_research/article/view/48006

¹⁸ Ma Guitong, Supakan and Adisorn (2018). The “Guanxi” Culture and The Creation of Social Networks of Chinese Hakka in Lower Southern of Thailand. Inthaninthaksin Journal, Vol.13 No.2 Jul-Dec 2018. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/article/view/154077>

วิธีการดำเนินการวิจัยและอุปสรรคในภาคใต้

ในการวิจัยชาวจีนอพยพใหม่นี้ ได้ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งต่างๆ อาทิ บทความทางวิชาการ หนังสือและอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อใช้เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องร่วมกับการสัมภาษณ์

ในส่วนของการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับชาวจีนใหม่ที่อพยพเข้ามาในภาคใต้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากชาวจีนโดยตรง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์สามารถเล่าเรื่องได้อย่างอิสระในประเด็นที่ผู้วิจัยได้ระบุประเด็นคำถามและที่เกี่ยวข้องกับเรื่องให้ผู้วิจัยกำลังทำการศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ของอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ต โดยรายละเอียดและจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่อาศัยอยู่ในภาคใต้มีดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน เป็นชาย 17 คน หญิง 11 คน และเพศที่สาม 1 คน ได้เดินทางมาจากหลากหลายมณฑลของประเทศจีน ได้แก่ มณฑลยูนนาน 4 คน มณฑลเจียงซู 4 คน มณฑลกวางตุ้ง 4 คน มณฑลกวางสี 3 คน มณฑลซานซี 3 คน มณฑลชานตง 2 คน และในมณฑลอื่นๆ อีกมณฑลละ 1 คน (มณฑลเฮยหลงเจียง มณฑลเจ้อเจียง มณฑลไห่หนาน มณฑลอันฮุย นครฉงชิ่ง มณฑลเจียงซี มณฑลหูเป่ย์ นครปักกิ่งและนครเซี่ยงไฮ้ รวมทั้งสิ้น 9 คน) ส่วนช่วงอายุของผู้ให้สัมภาษณ์มีตั้งแต่อายุประมาณ 26 ปีไปจนถึงอายุ 70 ปี ซึ่งช่วงอายุประมาณ 30-50 ปี จะเป็นช่วงอายุที่มีจำนวนมากที่สุดในจำนวนของผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้ในส่วนของการประกอบอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยขอแบ่งผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ กลุ่มรับจ้างหรือพนักงาน และกลุ่มอื่นๆ (นอกเหนือจากสองกลุ่มแรก) โดยในแต่ละกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จะมีอาชีพดังนี้ ในกลุ่มธุรกิจส่วนตัว ได้แก่ บริษัทส่งออกทุเรียน บริษัทท่องเที่ยว บริษัทผลิตผลไม้ ประทัดและดอกไม้ไฟ ร้านจำหน่ายหมอนยางพารา ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ ร้านนวดสปา และร้านอาหารจีน ถัดมาในกลุ่มรับจ้างหรือพนักงาน ได้แก่ อาจารย์ พนักงานบริษัท ลูกจ้างร้านค้า สมาคมไต้หวัน นักออกแบบภายในและมัคคุเทศก์ ส่วนในกลุ่มอื่นๆนั้น ได้แก่ ผู้ปกครองติดตามลูกมาเรียน (陪读) และนักสตรีมเมอร์ (Streamer)¹⁹ กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีอาชีพฟรีแลนซ์²⁰

แต่ทว่าทั้งจากการไปสัมภาษณ์ชาวจีนโดยตรงกับชาวจีนนั้น ถือได้ว่าค่อนข้างมีอุปสรรคมากทีเดียว อันเนื่องมาจากผู้วิจัยและคณะวิจัยต้องอาศัยเครือข่ายหรือสายสัมพันธ์ (กวานซี หรือ Connection) ระหว่างชาวจีนผู้ให้สัมภาษณ์กับทางคณะวิจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่อง

¹⁹ คือ ผู้ที่ถ่ายทอดสดการเล่นผ่านทางแพลตฟอร์มต่างๆเช่น Facebook Nimo Twitch YouTube และอื่นๆ สตรีมเมอร์บางคนมีผู้ติดตามหลักล้านคนแถมยังมีผู้ชมการถ่ายทอดสดพร้อมกันหลายหมื่นคน, ดูรายละเอียดเพิ่มใน https://cities.trueid.net/article/streamer-อาชีพออนไลน์-รายได้หลักล้าน-trueidintrend_117395

²⁰ คือ ผู้มีอาชีพรับจ้างอิสระ ไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยงานองค์กรใดๆ พนักงานฟรีแลนซ์จะต้องจัดการเวลาการทำงานของตนเอง และรับเงินจากผู้ว่าจ้าง ซึ่งตกลงตามความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย, ดูรายละเอียดเพิ่มใน <https://www.freelancebay.com/article/4ju8tcr>

ง่ายที่จะเข้าถึงข้อมูลได้ในทันที จึงต้องอาศัยระยะเวลาในการทำความรู้จักและการขออนุญาตไปสัมภาษณ์พอสมควร แต่เนื่องจากผู้วิจัยและคณะวิจัยสามารถใช้ภาษาจีนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับมีการเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวจีนอยู่ก่อนแล้ว จึงเป็นส่วนช่วยให้การสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพใหม่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี

สาเหตุหรือแรงจูงใจในการอพยพเข้ามา

ในบริบทของพื้นที่ภาคใต้ นับเป็นอีกภูมิภาคหนึ่งที่ชาวจีนอพยพใหม่เข้ามาปักหลักหาช่องทางในการทำมาหากินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากภาคใต้เป็นภูมิภาคที่ติดกับทะเลทั้งสองฝั่ง เป็นเส้นทางการค้าขายและเส้นทางการติดต่อที่สำคัญมาอย่างช้านาน การอพยพเข้ามายังภาคใต้ของชาวจีนนั้น จึงเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถพบเห็นได้ตั้งแต่ในอดีตจากรุ่นสู่รุ่นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในสถานที่หลายๆ แห่งอาจพบเจอชาวจีนเดินปะปนกับชาวไทยและมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์²¹ ที่ติดตัวมาจากประเทศจีนด้วย แต่ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะนำอัตลักษณ์ของจีนผนวกเข้ากับความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี โดยปริมาณการอพยพเข้ามาของชาวจีนอพยพใหม่ทางภาคใต้ในปัจจุบัน (ก่อนสถานการณ์โควิด-19 แพร่ระบาด) ค่อนข้างมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เห็นได้จากการมีชุมชนชาวจีน สมาคม ผู้ประกอบการ ร้านค้าต่างๆ หรือแม้แต่นักศึกษาจีนที่เข้ามาเรียนในไทย ก็มีปริมาณเพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีต ซึ่งการอพยพของชาวจีนอพยพใหม่นั้นอาจแตกต่างจากชาวจีนโพ้นทะเลในบางส่วน จากการสัมภาษณ์ชาวจีนรุ่นใหม่ที่ได้อพยพเข้ามาในภาคใต้ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ถึงสาเหตุหรือแรงจูงใจในการอพยพเข้ามาในภาคใต้ได้ดังต่อไปนี้

แสวงหาโอกาสและช่องทางในการทำมาหากิน

หากกล่าวถึงโอกาสหรือช่องทางในการทำมาหากินนั้น ถือได้ว่าจะน่าจะเป็นสาเหตุหรือแรงจูงใจหลักในการอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชาวจีนอพยพใหม่ อันเนื่องมาจากชาวจีนอพยพใหม่อาจประสบกับปัญหาหลายๆ ประการที่เกิดขึ้นในประเทศจีน จึงส่งผลผลักดันให้ชาวจีนมีความคิดที่ต้องการจะออกมาสู่โลกภายนอก เพื่อจะได้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม เช่น ปัญหาทางธุรกิจขนาดเล็กหรือผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เพราะสุขภาพของผู้ประกอบการขนาดใหญ่ไม่ไหว ในขณะเดียวกันก็มีคู่แข่งรายย่อยเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในสายธุรกิจเดียวกัน จึงเป็นการบีบให้ต้องเกิดการแข่งขันเพื่อให้อยู่รอดหรือไม่อีกทางก็คือน้องต้องยอมแพ้ถอนตัวออกไป และเลือกออกมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยแทน หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมของชาวจีนก็อาจจะเป็นตัวบีบและกดดันให้จำเป็นต้อง

²¹ เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชาวจีนสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน นางสุชาวดี เกษมณี และ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, บทความเรื่อง อัตลักษณ์จีนในสังคมไทยจากวรรณกรรมไทย, การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แสวงหาโอกาสใหม่ๆให้กับตัวเอง รวมทั้งการย้ายตามสามีหรือภรรยาที่เป็นชาวไทยมาอยู่ในประเทศไทย จึงอาจจะต้องช่วยกันทำมาหากิน ก็อาจจะเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างอาชีพใหม่ได้เช่นกัน

โดยการเข้ามาของชาวจีนอพยพใหม่นั้น จะเป็นการเข้ามาทั้งเป็นแบบถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย ซึ่งการเข้ามาแบบขอมิใบอนุญาตก็มีหลายประเภทด้วยกัน ประเภทใบอนุญาตทำงาน (Work permit) วีซ่าทำงาน (Work Visa) วีซ่าธุรกิจ วีซ่านักเรียน วีซ่าท่องเที่ยว วีซ่าแต่งงานติดตามสามี/ภรรยาชาวไทย (Non-Immigrant-Visa หรือ Non-O) วีซ่าเกษียณอายุ (Non-Immigrant O-A) และวีซ่าอีลิท หรือที่เราเรียกกันว่า Elite Card คือ Thailand Elite Card เป็นโครงการของบริษัท ไทยแลนด์ พรีเมียวิลจ คาร์ต จำกัด แต่จะอยู่ภายใต้การดูแลและกำกับของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหนึ่งในโครงการที่ดำเนินการขึ้นเพื่อมอบสิทธิพิเศษให้กับชาวต่างชาติที่ต้องการเดินทางเข้ามา โดยเฉพาะชาวต่างชาติที่ร่ำรวย ทั้งเพื่อทำธุรกิจ เป็นผู้ประกอบการและนักลงทุน รวมถึงเข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อนระยะยาวในประเทศไทย โดยการจ่ายเงินค่อนข้างสูง (มีตั้งแต่ 5 แสนไปจนถึง 2 ล้านบาท) เพื่อซื้อแพ็คเกจและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อเดินทางหรืออาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งสิทธิพิเศษที่ได้รับจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแพ็คเกจที่ซื้อ แต่จะมากกว่าการเดินทางเข้ามาโดยปกติ²²

จากการศึกษาพบว่า ชาวจีนอพยพใหม่ที่เข้ามาในภาคใต้จะเป็นแบบถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนใหญ่จะเป็นการขอใบอนุญาตประเภทใบอนุญาตทำงาน (Work permit) และวีซ่าทำงาน (Work Visa) เพราะชาวจีนอพยพใหม่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เข้ามาหางานทำเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันวีซ่าอีลิท ชาวจีนอพยพใหม่บางคนกลับเห็นว่าควรปรับราคาค่าธรรมเนียมสำหรับวีซ่าอีลิทลง เพราะสะดวกสบายและมีสิทธิพิเศษมากมาย ส่วนแบบผิดกฎหมายนั้นก็อาจจะมีแต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อย เพราะก็ไม่มีใครอยากทำผิดกฎหมาย โดยผู้ให้สัมภาษณ์ชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า ชาวจีนที่เข้ามาแบบนี้คือกลุ่มที่ไม่ได้วีซ่าทำงาน ทำวีซ่าท่องเที่ยวเข้ามาและมาทำงานในไทย แต่แบบนี้คือทำงานในระยะเวลายาวไม่นาน เหมือนกับมาเที่ยวและก็มาช่วยงานคนรู้จักที่ทำงานอยู่ที่นั่นประมาณ 1-2 เดือนก็กลับประเทศจีน ซึ่งก็สอดคล้องกันกับชายจีนอีกรายเล่าว่า ตนชอบเมืองไทย เคยมาเที่ยวแล้วชอบและถ้ามีโอกาสก็อยากไปทำงานที่ไทย เมื่อกลับจีนตนก็ารู้จักเพื่อนชาวไทยที่มาเรียนที่ประเทศจีนพอดี จึงขอให้เพื่อนช่วยจนตนได้มาไทยอีกครั้ง แต่ตอนนั้นตนยังไม่มีวีซ่าทำงาน จึงไปสมัครเรียนปริญญาตรีก่อน เพื่อให้ได้อยู่ไทยนานๆ แต่เรียนไปได้เพียงแค่ 3 เดือนก็ลาออกมาทำงาน เพราะแท้จริงแล้วไม่ได้อยากเรียน แ่อยากได้วีซ่าอยู่ไทยได้ยาวขึ้น

²² กรุงเทพธุรกิจ. (2563). ส่องอิทธิพล 'Elite Card' เศรษฐีต่างชาติ จ่ายหลักล้าน แลกสิทธิอยู่ไทยอย่างเอ็กซ์คลูซีฟ. เข้าถึงจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/890652>

นอกจากนี้ยังมีชาวจีนอีกรายได้สะท้อนให้เห็นอีกมุมโดยเขาเล่าว่า เป็นปัญหาจากกฎหมายของไทยต่างหาก ที่บังคับให้เราต้องทำผิดกฎหมาย เพราะกฎหมายไทยปกป้องแต่ชาวไทยเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันไทยเองก็ยังคงต้องการให้ทุนต่างชาติเข้ามาและมีการส่งออก มันก็ดูขัดแย้งกัน ถ้าทำที่สุดแล้วจะให้ทั้งถูกกฎหมายและต้องการลดความเสี่ยง ก็มีเพียงอย่างเดียวก็คือทำผิดกฎหมาย ซึ่งกฎหมายถูกคิดค้นขึ้นโดยชนชั้นปกครองเอาไว้ปกป้องประเทศ แต่ในทางปฏิบัติแล้วมันใช้ตามความจริงไม่ได้ทั้งหมด กิจกรรมในประเทศจีนเองก็ผิดกฎหมาย เพราะถ้าไม่ผิดกฎหมายก็ดำเนินกิจการต่อไปไม่ได้ ถ้าสมมติว่ากิจกรรมในประเทศจีน 100 กิจกรรม ก็ผิดกฎหมายทั้ง 100 กิจกรรม เพราะจีนเก็บภาษีสูงมาก 17% ในระหว่างกระบวนการก็ยังมีค่าอื่นๆอีก ถ้าหากว่ากิจการทำได้ 100 ก็ต้องจ่ายให้รัฐ 60 เพราะฉะนั้นกิจกรรมในจีนจะอยู่รอดได้ ก็มีเพียงแค่ต้องหนีภาษี มิฉะนั้นก็อยู่ไม่ได้ ถ้าภาครัฐไม่ตรวจสอบก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าตรวจก็แย่น้อย เพราะถึงอย่างไรก็ต้องมีจุดที่ผิดกฎหมายบ้าง ดังนั้นอย่าตัดสินปัญหาแค่ที่เห็นผิดหรือไม่ผิดกฎหมาย ทุกอย่างล้วนมีเหตุผลอยู่เบื้องหลังทั้งนั้นเพื่อการทำมาหากินให้อยู่รอดได้ต่อไป

สภาพความกดดันจากสังคมจีน

การพัฒนาภายในประเทศจีนมีการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดมาก ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม ซึ่งจากการพัฒนาแบบก้าวกระโดดเช่นนี้ ก่อให้เกิดเป็นสภาพความกดดันจากสังคมจีนได้ไม่น้อยเช่นกัน ส่งผลให้ชาวจีนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกกดดันจากสังคมที่เป็นอยู่ เพราะว่าเมื่อบ้านเมืองมีการพัฒนาไปมาก สิ่งที่มาคือชาวจีนเองก็ยิ่งต้องมีการแข่งขันกันมากขึ้น²³

จากการสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพใหม่ที่เข้ามาในภาคใต้มีชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า ที่จีนมีการแข่งขันกันทุกอย่างเริ่มจากที่โรงเรียนจนถึงการเข้าสังคม เปิดร้านค้าขาย หางาน และการแต่งงาน โดยมีการคุยไ้อวดระหว่างเพื่อนกันเองหรือเพื่อนบ้าน เกี่ยวกับการวางแผนจะซื้อบ้านใหม่ รถใหม่ หรือแม้แต่ในโรงเรียนของลูก บรรดาผู้ปกครองก็จะพูดเปรียบเทียบในเรื่องของคะแนนสอบระหว่างลูกตนเองและลูกคนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับชาวจีนอีกรายที่เล่าว่า ประเทศจีนมีจำนวนประชากรที่มากเกินไป หากไม่ขยันก็จะไม่สามารถเข้ามหาวิทยาลัยที่ดีได้ เพราะฉะนั้นชาวจีนจึงพยายามตั้งใจเรียนสุดชีวิต และถึงแม้ว่าจะพยายามสุดความสามารถแล้ว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีชีวิตที่ดีได้เสมอไป ถ้าหากมาก ประกอบกับวัยรุ่นจีนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับชื่อเสียงเงินทอง จึงทำให้รู้สึกที่ต้องแข่งขัน ต้องทำให้ครอบครัวมีชีวิตที่ดี ดังนั้นจึงต้องพยายามตั้งใจเรียน เพื่อเปลี่ยนแปลงชะตาชีวิตของตนเองและครอบครัว อีกทั้งคนที่มีความสามารถสูงก็มีเป็นจำนวนมาก งานในตำแหน่งหนึ่งหากคุณไม่ต้องการทำ ก็ยังมีคนที่ต้องการอีกมาก ซึ่งบริษัทสามารถให้ออกและหาพนักงานใหม่ได้ตลอดเวลา เพราะบริษัทไม่ได้กังวลเรื่องขาดแคลนพนักงาน ชาวจีน

²³ ศิริโรจน์ ศิริแพทย์. (2562). "จีนในจีน" ในยุคมังกรใหม่ "วิถีสู่เงิน - วิถีสู่ใหม่". เข้าถึงจาก

<https://www.dailynews.co.th/article/733825>

จึงมีความกดดันสูง ไม่เว้นกระทั่งในเรื่องของการแต่งงานก็เช่นกัน มีหนุ่มชาวจีนรายหนึ่ง(แต่งงานกับภรรยาชาวไทย) เล่าว่า ผู้หญิงไทยค่อนข้างดี ไม่วัตถุนิยม ไม่คลังเงิน ขอเพียงแค่ชอบคนๆนี้ ถึงแม้จะไม่มีบ้าน ไม่มีรถ ก็ยังยินดีที่จะอยู่ด้วย แต่ทว่าผู้หญิงจีนเมื่อจะแต่งงาน แฟนหนุ่มจะต้องมีบ้าน มีรถ และต้องการมีชื่อของฝ่ายหญิงในอสังหาริมทรัพย์นั้นๆด้วย ซึ่งบ้านที่จีนมีราคาสูง นี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมอยู่จีนจึงรู้สึกกดดันมาก หากจะต้องกลับไปอาศัยอยู่ที่จีนก็คงรู้สึกรับไม่ไหวจากสภาพความกดดันเช่นนี้ หรือแม้แต่เห็นลูกคนอื่นจัดงานแต่งงานตามโรงแรมต่างๆ ตนก็จะรู้สึกเสียหน้าถ้าไม่ได้จัดงานแต่งงานตามโรงแรมที่คุยไว้กับเพื่อน ส่วนชาวจีนอีกรายหนึ่งได้เล่าว่า หนุ่มสาวชาวจีนชอบเปรียบเทียบกัน ว่าปีนี้จะไปเที่ยวไหน ซื้ออะไร ที่บ้านเป็นอย่างไร ทำไมฉันมีไม่เท่าเธอ ฉันต้องขยันมากขึ้น จึงมักจะเป็นการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มีเหมือนกันกับคนอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม จากสภาพการถูกกดดันที่ชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ได้ประสบมา ทั้งจากครอบครัวและเพื่อนรอบตัว ในเรื่องของการถูกเปรียบเทียบ การแข่งขันระหว่างคนจีนด้วยกันเอง หรือแม้แต่การเอามาอวดแบ่งกันในเรื่องของการใช้ชีวิตต่างๆนานา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนหลอมรวมก่อให้เกิดความรู้สึกถูกกดดันจากสังคมและคนรอบตัว จึงนับได้ว่าสภาพความกดดันจากสังคมจีนเป็นอีกสาเหตุหรือแรงจูงใจหลักในการอพยพเข้ามาประเทศไทยอีกประการหนึ่ง

ความประทับใจเมื่อเคยมาประเทศไทย

ยิ้มสยาม หรือ สยามเมืองยิ้ม เป็นคำแทนความหมายที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ภายหลังมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2504- 2509) ในสมัยรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผ่านอนุสาร อสท. ขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ปัจจุบัน คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) โดยเน้นลักษณะ “รอยยิ้ม” ความเป็นกันเอง มีไมตรีจิตและบริการเพื่อเอาใจลูกค้า²⁴ ในหลายครั้งที่มิชชันนารีต่างชาติเข้ามาเที่ยวที่ประเทศไทย ได้รับรู้ถึงวิถีชีวิตและความสวยงามของประเทศไทย ก็มักจะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ชอบประเทศไทยมากๆ และอยากจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งถ้ามีโอกาส²⁵ เนื่องด้วยไทยเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย อาหารก็หลากหลาย ผู้คนก็มีความเป็นมิตรไมตรี เช่นนี้แล้วนักท่องเที่ยวต่างชาติจะไม่ประทับใจในประเทศไทยได้อย่างไร

ดังเช่นเดียวกันของชาวจีนอพยพใหม่ ต่างก็กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ชอบเมืองไทยมาก ประทับใจในความเป็นไทย ถ้าเป็นไปได้ก็อยากจะกลับมาอีก และนี่ก็เป็นอีกประการหนึ่งจากหลายสาเหตุ

²⁴ ดูเพิ่มเติมที่ <https://thaiembassy.no/2020/12/24/ep03ยิ้มสยาม-สยามเมืองยิ้ม/>

²⁵ เหมียวเลเซอร์. (2015). การให้สัมภาษณ์ของ “มนุษย์ฝรั่ง” กับความประทับใจในเมืองไทย แบบว่าพูดไทยได้นิดหน่อย. เข้าถึงจาก <https://www.catdumb.com/farang-struggle-290/>

หรือแรงจูงใจที่สำคัญในการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย เพราะจากการสัมภาษณ์ ชาวจีนอพยพใหม่นั้น ส่วนใหญ่ต่างบอกว่าเมื่อก่อนเคยมาเที่ยวไทยแล้ว หรือเคยเข้ามาไทยแล้วก่อนหน้านี้ ในฐานะนักท่องเที่ยว เมื่อมีโอกาสจึงกลับมาไทยอีกครั้ง และเมื่อได้กลับมาแล้วจึงพยายามหาโอกาสที่จะ อยู่ต่อให้นานกว่านี้ ส่วนชายชาวจีนรายนี้เล่าว่า ตนชอบเมืองไทย มีโอกาสได้มาเที่ยวหลายครั้ง ชอบวิถี ชีวิต ไม่เร่งรีบ สบายๆ ไม่เหมือนที่จีน ทำอะไรก็ตาม ล้วนเร่งรีบไปหมด ตนรู้สึกชอบวัฒนธรรมไทย ทำให้ เมื่อกลับจีนตนจึงได้กลับไปเรียนภาษาไทยด้วยตัวเอง ด้วยเหตุนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ชาวจีนอพยพใหม่ที่เข้า มาในภาคใต้ส่วนใหญ่มีความรู้สึกชอบประเทศไทยและประทับใจในเมืองไทยอยู่ไม่น้อย จึงได้กลับมา ประเทศไทยอีกครั้งอย่างที่ได้คาดหวังหรือตั้งใจไว้ และพยายามมองหาโอกาสที่จะได้อยู่ในไทยต่อไป

คุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

คนเราทุกคนที่เกิดมาย่อมต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งก็คือการมีความสุข ซึ่งความสุขของชีวิตที่ แท้จริงคือ ความรู้สึกพอใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตนี้มีคุณค่า มีความหมาย ร่างกายมีความแข็งแรง ปราศจากโรค สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและเพื่อนในสังคม มีจิตใจร่าเริงแจ่มใสเบิกบาน มองโลก ในแง่ดี ควบคุมอารมณ์ได้²⁶ ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สิ่งที่ ชาวจีนเหล่านี้เห็นว่าส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของตัวเอง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็นสามด้านดังนี้

ด้านการศึกษา

จีนเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาค้นคว้าคล้ายกับประเทศไทย หนึ่งในเรื่องใหญ่ของประเทศจีนก็คือ การสอบเข้ามหาวิทยาลัยพร้อมกันทั่วประเทศของจีน การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของแผ่นดินใหญ่พร้อมกัน ทั่วประเทศนี้ทางจีนเรียกว่า ‘เกาเช่า’(高考:Gao Kao) ซึ่งเป็นคำย่อจาก 高等学校招生全国统一 考试 หรือในภาษาอังกฤษคือ National Unified Examination for Admissions to General Universities and Colleges โดยการศึกษาในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาในจีนมีความเข้มข้นมา ตลอด ยิ่งในเมืองชั้นหนึ่งอย่าง ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กว่างโจว และเซินเจิ้น เป็นแหล่งรวมทรัพยากรชั้นยอดใน ด้านต่างๆ ทำให้โรงเรียนและมหาวิทยาลัยชั้นนำมักจะกระจุกตัวอยู่ในเมืองเหล่านี้ และแน่นอนว่าการ สอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยในระดับต้นของประเทศที่ตั้งอยู่ในเมืองชั้นนำเหล่านี้จะมีการแข่งขันที่มีความ รุนแรงเป็นเท่าตัว ซึ่งความกดดันของเด็กจีนยุคใหม่มาจากสังคมและครอบครัว จากการเปรียบเทียบกัน ทางสังคมและภายในครอบครัวระหว่างญาติพี่น้องกันเอง นำมาซึ่งการแข่งขันที่รุนแรง²⁷

²⁶ wanchai kongka. (2009). คุณภาพชีวิต. เข้าถึงจาก <https://sites.google.com/site/gem2kkkr/word-of-the-week/schadenfreudeshah-dn-froi-duhnoun>

²⁷ ผู้จัดการออนไลน์. (2563). New China Insights: การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของเด็กจีนเป็นอย่างไร?. เข้าถึงจาก <https://mgronline.com/china/detail/9630000073563>

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาของจีนก็เป็นแรงกดดันสูงประการหนึ่ง ที่ผลักดันให้ลูกหลานชาวจีนส่วนใหญ่เลือกที่จะออกจากประเทศจีน ไปเรียนอยู่ในต่างประเทศแทน หนึ่งในนั้นก็คือประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันทางเลือกของการมาเรียนในประเทศไทยนั้นแสนจะง่ายดาย เนื่องมาจากมหาวิทยาลัยเอกชนของไทย มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาเพื่อรองรับนักเรียนชาวจีน หากพลาดจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐในจีน มีคณะต่างๆที่หลายสถาบันเปิดรับ อาทิ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม การบริหารธุรกิจ และการขนส่งระหว่างประเทศ²⁸

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้รายหนึ่งพบว่า เหตุผลในการเลือกอยู่ไทย เนื่องจากต้องการให้ลูกเรียนที่ไทย เพราะโรงเรียนที่ไทยค่อนข้างดี เมื่อเทียบกับโรงเรียนที่จีน โดยโรงเรียนที่ไทยมีระดับนานาชาติมากกว่า มีการแข่งขันกันน้อยกว่า จึงส่งผลให้เด็กมีความกดดันน้อยลงเมื่อเทียบกับเด็กที่เรียนในจีน ไทยจึงมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้เด็กอยู่อาศัย และที่สำคัญคือราคาของค่าเทอมถูกกว่าที่จีนมาก

ด้านของสภาพอากาศ

ด้วยภาคใต้ของไทยมีลักษณะภูมิประเทศที่มีลักษณะเป็นคาบสมุทรแหลมยาวมีทะเลขนานอยู่ 2 ด้านคือ ด้านตะวันตกและด้านตะวันออก จึงทำให้ภาคใต้มีสภาพอากาศเป็นมรสุมเขตร้อน ทำให้มีฤดูฝนค่อนข้างมากกว่าฤดูร้อน เพราะอยู่ในจุดที่มีลมมรสุมมาทั้งสองทิศทาง อากาศทางใต้ของไทยจึงค่อนข้างเหมาะกับคนที่ไม่ค่อยชอบอากาศหนาว แต่ก็ชอบในความเย็นสบายจากลมทะเลผสมกับความร้อนจากแดด แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเผชิญกับความชื้นในช่วงฤดูฝนที่ยาวนานได้ด้วย ซึ่งชาวจีนที่อพยพมาทางใต้ของไทยกลุ่มนี้ไม่ชอบสภาพอากาศหนาวเป็นทุนเดิม เมื่อมาอยู่ในไทยจึงรู้สึกชอบสภาพอากาศมากยิ่งขึ้น เพราะรู้สึกว่าจะเหมาะสมและดีต่อสุขภาพของตนเอง

โดยเห็นได้จากกรณีของชาวจีนรายหนึ่งแล้วว่า เมื่อตอนอยู่ประเทศจีน ตนมีอาชีพเป็นวิศวกร ตกแต่งภายใน การใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของจีนในขณะนั้นคุณภาพไม่ค่อยดี จึงส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายของตน ทำให้มีอาการไออยู่ตลอด อีกทั้งการเป็นวิศวกรก็ต้องมีสังสรรค์ ทั้งดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ เป็นชีวิตที่ไม่ค่อยดีต่อสุขภาพเท่าไร จึงทำให้ตอนนั้นอ้วนมาก ในขณะเดียวกันตนก็ยังคงมีอาการไออยู่เรื่อยมาเป็นระยะเวลาประมาณ 4 เดือน หลังจากนั้นในปีค.ศ.2012 ตนได้เดินทางมายังประเทศไทย เพื่อมาเที่ยวที่เกาะสมุย เพียงแค่วันที่ 2 ที่อยู่ในไทย อาการไอที่ตนมีมาตลอดระยะเวลา 4 เดือนก็ได้อันตรายหายไปทันที ตนจึงรู้สึกว่าคุณภาพอากาศที่ไทยนดีมาก จึงชอบไทยและอยู่ไทยมาตลอด รวมทั้ง

²⁸ พีจี AdmissionPremium. (2559). เด็กจีนแห่เข้าเรียนมหาลัยเอกชนไทย 80% จบเลือกทำงานเมืองไทย. เข้าถึงจาก <https://www.admissionpremium.com/content/807>

ชาวจีนรายอื่นๆที่ได้สัมภาษณ์ก็ล้วนบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า เพราะชอบสภาพอากาศของไทยจึงเป็นสาเหตุในการเลือกมาอยู่ที่ไทย

ด้านการรักษาพยาบาล

การที่ประเทศไทย มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติและเป็นประเทศที่เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติได้มีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการเดินทาง นอกเหนือจากการเลือกเดินทางมาเพื่อที่จะท่องเที่ยวหรือลงทุนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งประเทศไทยนับได้ว่ามีชื่อเสียงด้านการแพทย์มากพอสมควร²⁹ นั่นเป็นเพราะว่าประเทศไทยนอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในเอเชียแล้ว ประเทศไทยได้ขึ้นมาเป็นเบอร์ 1 ของประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) อีกด้วย

โดยการจัดอันดับของ The International Healthcare Research Center (IHRC) พบว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยติดอันดับ 6 ของโลก และมีนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มากที่สุดราว 38% ของภูมิภาคเอเชียทั้งหมด ด้วยเหตุผลว่า มีค่ารักษาพยาบาลที่ถูกกว่าและบริการดีกว่า จำนวนโรงพยาบาลได้มาตรฐานมากกว่า ประกอบกับไทยมีชื่อเสียงด้านการทำศัลยกรรมความงาม ยิ่งไปกว่านั้นได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษตะวันออก (EEC) ในการช่วยผลักดันไทยเข้าสู่ Medical Hub ของโลก³⁰ ด้วยโรงพยาบาลเอกชนในไทย มีคุณภาพการบริการที่ดี และมีค่าบริการรักษาพยาบาลที่ถูกกว่าประเทศอื่นมากในระดับคุณภาพที่เท่า กัน ที่สำคัญบุคลากรทางการแพทย์ของไทยมีทักษะและความสามารถเทียบเท่ากับประเทศพัฒนาแล้วอย่าง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และประเทศแถบยุโรป โดยในไทยมีจำนวนโรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน JCI (Joint Commission International) คือ โรงพยาบาลที่มีความเป็นเลิศในทุกมาตรฐานเป็นจำนวน 64 โรงพยาบาล ครอบคลุมหลายจังหวัด เช่น กรุงเทพฯ ภูเก็ต ชลบุรี ขอนแก่น เชียงใหม่ ซึ่งมีเป็นจำนวนมากที่สุดในอาเซียน จึงทำให้ผู้ป่วยต่างชาติมีความต้องการเข้ามารักษาตัวในไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะชาวจีนมีความสนใจเข้ามาใช้บริการมากขึ้น เพราะประเทศจีนมีแพทย์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในประเทศและยังมีระยะเวลาการรอคิวเข้ารับรักษาที่นานกว่าประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง³¹

ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของหญิงชาวจีนอพยพใหม่รายหนึ่งแล้วว่า ตนได้แต่งงานกับสามีชาวไทย รู้จักกันที่จีนและแต่งงานกันที่จีน ก่อนแต่งงานต้องตรวจร่างกาย จึงทราบว่า หลอดเลือดใหญ่หัวใจของสามีมีปัญหา เพราะเคยประสบอุบัติเหตุรถชนมาก่อน แต่การจะรักษาที่จีนก็มีความยุ่งยากในเรื่องของกระบวนการ จึงกลับมารักษาที่ไทย ซึ่งค่าผ่าตัดที่ไทยรวมทั้งสิ้นเจ็ดแสนบาท มีราคาถูกกว่าที่

²⁹ Medego. 5 เหตุผลทำไมชาวต่างชาติถึงชอบคลินิกไทย. เข้าถึงจาก <https://www.medego.com/th/article/10508>

³⁰ Mangozero Team. (2561). 4 เหตุผลที่ไทยขึ้นอันดับ 1 ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มากที่สุดในเอเชียตอนนี้ !! เข้าถึงจาก <https://www.mangozero.com/4-reason-thai-top-medical-hub-eeec/>

³¹ MarketThink. (2019). ประเทศไทยเป็น Medical Hub ในแถบอาเซียน. เข้าถึงจาก <https://www.marketthink.co/264>

จีนค่อนข้างมาก เนื่องจากโรงพยาบาลที่จีน แพทย์แจ้งว่าค่าผ่าตัดสองแสนหยวน (ประมาณหนึ่งล้านบาท) แต่นั่นไม่ใช่เงินก้อนเดียวที่ต้องจ่าย แต่เป็นแค่ค่าผ่าตัดเท่านั้น ยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนอื่นๆอีก ในขณะที่โรงพยาบาลที่ไทยจะแจ้งค่าใช้จ่ายมาทั้งหมดตั้งแต่แรกก่อนจะผ่าตัด ซึ่งเจ็ดแสนบาทก็บหนึ่งล้านบาท จึงค่อนข้างต่างกันพอควร หลังจากนั้นตนจึงอยู่ไทยและคลอดลูกที่ไทยด้วยทั้งสองคนในโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งมีบริการอาบน้ำให้และดูแลดีมาก อีกทั้งลูกคนที่สามของตนก็จะคลอดที่ไทยเช่นเดียวกัน จากความประทับใจเหล่านี้ ทำให้ชาวจีนอพยพใหม่นี้จึงไปบอกกล่าวและแนะนำกับบรรดาเพื่อนพี่น้องที่จีนว่า ในอนาคตถ้าหากมีใครเจ็บป่วยหรือมีปัญหาสุขภาพ ก็ให้มารักษาที่ไทย ถึงแม้จะเป็นโรงพยาบาลเอกชนก็ตาม แต่ค่าใช้จ่ายถูกกว่าที่จีนค่อนข้างมาก

การดำเนินชีวิตหลังจากอพยพเข้ามาไทย

การดำเนินชีวิตหลังจากที่ได้มีการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ทางภาคใต้ของไต้หวันนั้น จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มชาวจีนอพยพใหม่ออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ กลุ่มรับจ้างหรือพนักงาน และกลุ่มอื่นๆ (นอกเหนือจากสองกลุ่มแรก)

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ

กลุ่มนี้มีปริมาณการอพยพเข้ามาค่อนข้างมาก เพราะหาที่ใหญ่กับภูเก็ตถือว่า เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวและทำธุรกิจเป็นหลัก ในที่นี้จึงมีผู้ประกอบการธุรกิจแปรรูปทุเรียน ธุรกิจประมง ปลาและดอกไม้ไฟ ธุรกิจหมอนยางพารา ธุรกิจร้านอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจสปา และธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น ชาวจีนส่วนใหญ่จึงมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เข้ามาหาช่องทางทำมาหากิน ซึ่งแรกเริ่มเดิมทีครอบครัวชาวจีนอาจจะมีฐานะทางการเงินในประเทศจีนดีอยู่แล้ว หรือครอบครัวมีธุรกิจดั้งเดิมอยู่แล้ว แต่เมื่อทำธุรกิจในเมืองท่ามกลางสภาวะการแข่งขันที่สูงระหว่างสายธุรกิจประเภทเดียวกันย่อมมีมากกว่า จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนสถานที่ในการทำธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจของตนเองอยู่รอดและมีสภาพทางการเงินที่ดีขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่เดียวกันก็อาจต้องแสวงหาโอกาสหรือช่องทางใหม่ๆ ในการต่อยอดธุรกิจเดิมหรืออาจเพิ่มเติมธุรกิจแบบใหม่ และสามารถใช้ชีวิตในบั้นปลายกับครอบครัวได้อย่างสุขสบาย ในสถานที่ที่เหมาะสมและลงตัวมากที่สุด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มรับจ้างหรือพนักงาน

กลุ่มนี้ก็จะกลุ่มรับจ้างต่างๆ หรือเป็นพนักงานของบริษัท ร้านค้า ร้านอาหารหรือบริการต่างๆ โดยในหาที่ใหญ่กับภูเก็ตก็มีชาวจีนกลุ่มนี้ค่อนข้างมากพอควร เนื่องจากมีธุรกิจ ร้านค้าเกิดขึ้นมากมาย ประกอบกับมีนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกเข้ามาท่องเที่ยวในทั้งสองเมืองในปริมาณมาก โดยเฉพาะก่อนช่วงเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 การทำงานรับจ้างจึงเป็นส่วนหนึ่งในภาคบริการ ที่ทำให้ธุรกิจต่างๆ สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี

โดยกลุ่มนี้ตอนที่เข้ามาในไทยอาจจะยังไม่มีเงินมากเพียงพอที่จะสามารถลงทุนหรือทำอะไรได้ ชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้จึงต้องเริ่มจากการเป็นพนักงานหรือทำรับจ้างไปก่อน เมื่อเก็บเงินได้มากเพียงพอ ก็สามารถเริ่มต้นลงทุนทำธุรกิจขนาดเล็กได้ ซึ่งต่างจากกลุ่มของผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการที่อาจจะมีต้นทุนดีพร้อมหรือมีครอบครัว คนรู้จักหรือเพื่อนที่มีธุรกิจอยู่แล้ว จึงมาช่วยสานต่อจากธุรกิจเดิม หรือไม่ก็เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการทำธุรกิจด้วยกันต่อไป เพื่อให้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

กลุ่มที่ 3 กลุ่มอาชีพอื่นๆ

กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีอาชีพนอกเหนือจากสองกลุ่มแรก จะมีปริมาณน้อยลงมาจากสองกลุ่มแรก เล็กน้อย เนื่องมาจากผู้ปกครองที่ตามลูกมาเรียน โดยตัวของผู้ปกครองก็มีทั้งประเภทที่มีอาชีพเป็นแม่บ้านอย่างเดียวและประเภทที่ทำธุรกิจไปด้วย ซึ่งกลุ่มนี้เข้ามาอยู่ไทยไม่นานมากนัก เมื่อลูกสำเร็จการศึกษา ก็พร้อมจะกลับประเทศจีน โดยส่วนใหญ่ชาวจีนที่พาลูกมาเรียนที่ไทย เพราะว่าเมื่อเทียบกับโรงเรียนที่จีนแล้ว โรงเรียนของไทยมีระดับนานาชาติมากกว่า อีกทั้งที่จีนเด็กมีการแข่งขันกันสูงกว่าและมีความกดดันมากกว่า เด็กที่เรียนที่ไทยจึงมีความผ่อนคลายมากกว่า และเป็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้เด็กมาอยู่อาศัย

ส่วนชาวจีนรายที่เป็นนักสตรีมเมอร์ (Streamer) ในช่วงแรกที่มาไทยเคยทำธุรกิจท่องเที่ยวและร้านอาหารร่วมกับเพื่อนชาวไทย แต่ทว่าหลังจากเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ก็เปลี่ยนอาชีพมาเป็นนักสตรีมเมอร์แทน เพราะเป็นอาชีพที่อิสระ สบายและสะดวกในการทำงาน โดยการใช้แอปพลิเคชันที่ชาวจีนสามารถเข้าถึงได้ เช่น Tiktok Douyin Huajiao เป็นต้น เพื่อทำการผลิตสื่อต่างๆ ให้ชาวจีนได้รับชมผ่านออนไลน์ เพราะในแต่ละวันมีผู้รับชมสื่อเหล่านี้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ชาวจีนไม่สามารถเดินทางออกนอกประเทศได้ เมื่อชาวจีนเหล่านี้ออกนอกประเทศไม่ได้ ความต้องการในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ย่อมมีมากขึ้น นี่จึงเป็นการปรับเปลี่ยนของชาวจีนอพยพใหม่เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในไทยต่อไปได้

อย่างไรก็ดี การดำเนินชีวิตของชาวจีนทั้ง 3 กลุ่มหลังจากการอพยพเข้ามาในภาคใต้นั้น การเข้ามาอยู่ร่วมกันของคนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรม แต่มาอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ย่อมเกิดปัญหาได้ สิ่งเดียวที่จะขัดหรือป้องกันการเกิดปัญหา ก็คือ การปรับตัว ซึ่งมีบางรายที่มีการปรับตัวบ้างพอสมควร บางรายก็ปรับตัวจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปมาก จนกระทั่งกลับไปจีนก็ยังคงเคยชินกับสภาพความเป็นไทยที่มีผลต่อตัวตนของคนนั้นๆ ทั้งนี้ในด้านสภาพความเป็นอยู่ ความคิดและมุมมอง พฤติกรรม หรือแม้แต่ความเชื่อทางศาสนาก็ตาม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ชาวจีนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปโดยอัตโนมัติหรือเกิดการปรับตัว เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ในประเทศไทย อย่างเช่นในด้านของสภาพความเป็นอยู่ โดยส่วนใหญ่แล้วชาวจีนที่มาไทยจะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สะดวกสบาย และไม่เร่งรีบ อาหารการกินมีการปรับตัวในเรื่องของรสชาติ และความชอบไม่ชอบ อากาศเมืองไทยสบาย โรงเรียนดีเหมาะสมกับเด็ก และ

โรงพยาบาลก็ได้รับการบริการที่ดีมาก ส่วนในด้านความคิด มุมมอง ความเชื่อและพฤติกรรมนั้น ชาวจีนเหล่านี้ค่อนข้างมีความคิดมุมมอง ความเชื่อและพฤติกรรมเปลี่ยนไปไม่มากนักน้อย ที่เด่นชัดคือ เรื่องของความเชื่อทางศาสนาที่ค่อนข้างมีอิทธิพลต่อชาวจีนอพยพใหม่เป็นอย่างมาก เนื่องจากเมืองไทยเป็นเมืองพุทธ ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และช่วยหล่อหลอมให้เป็นคนดี มีจิตใจเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อชาวจีนอพยพใหม่ได้ประสบ และผสมผสานกับความเชื่อเดิมจากจีนที่มีต่อศาสนาพุทธอยู่แล้ว จึงยิ่งส่งผลให้เกิดความเลื่อมใสมากขึ้น สิ่งที่ชาวจีนอพยพใหม่ได้รับคือ ความใจเย็น ค่อยเป็นค่อยไป ไม่รีบร้อนเหมือนตอนอยู่จีน และการมีอิสระเสรีทางความคิดและการกระทำมากกว่าตอนอยู่จีน ชาวจีนเหล่านี้จึงรู้สึกว่าการเมืองไทยให้ความอิสระเสรีกับทุกคน เมื่อชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ได้ออกมาจากประเทศเดิมที่เคยอยู่ จึงเกิดความเข้าใจมากขึ้น แต่บางส่วนกลับเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียกับประเทศของตนเอง เพราะชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้เพิ่งจะได้รับรู้สิ่งต่างๆ มากขึ้นกว่าที่เคยเป็นอยู่ ทำให้ผลจากการเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัว ย่อมมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดการปรับตัว และเมื่อมีการปรับตัวเกิดขึ้น สิ่งที่มาจกอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อชาวจีนอพยพใหม่ไม่มากนักน้อย ดังจะกล่าวในส่วนถัดไป

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการปรับตัวหลังจากอยู่ในไทย

หลังจากที่ชาวจีนอพยพใหม่ได้เดินทางเข้าสู่ภาคใต้ของไทยและได้ใช้ชีวิตอยู่ในภาคใต้และภูเก็ตเป็นระยะเวลาหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวจึงต้องเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของชาวจีนอพยพเหล่านี้ด้วย อันเนื่องมาจากทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนไปตามกาลเวลา สังคมและวัฒนธรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยเช่นกัน สิ่งที่คนในสังคมต้องเผชิญ ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมได้³² โดยการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวนี้ แปรผันตามปัจจัยที่เกิดขึ้นในหลายๆ ประการ ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพใหม่นั้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของชาวจีนผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาได้ 4 ปัจจัยดังต่อไปนี้

อาหารการกิน

สิ่งสำคัญอย่างแรกในการดำรงชีวิตของคนเราก็คือ อาหารการกิน เมื่ออยู่ภาคใต้ก็ต้องกินอาหารใต้ สิ่งหนึ่งที่ทุกคนคงจะนึกถึงขึ้นมาเป็นอันดับแรกนั่นคือ รสชาติที่มีความจัดจ้าน เผ็ดร้อน ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของอาหารใต้ อาหารภาคใต้มีรสชาติโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นเพราะพื้นที่ทางภาคใต้เคยเป็นศูนย์กลางในการเดินเรือเพื่อค้าขายของพ่อค้าจากอินเดีย จีน และชวาในอดีต ทำให้

³² ภัทรภร สุวรรณจินดา และ หลี เหมรินเหลือยง, บทความเรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน : กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ การบริหารการพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร ประจำปี 2559, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ร่องรอยทางวัฒนธรรมของชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวอินเดียใต้ ซึ่งเป็นต้นตำรับในการใช้เครื่องเทศปรุงอาหารยังคงหลงเหลือให้เห็นกันในปัจจุบันสะท้อนออกมาในรูปของเมนูอาหารได้มากมาย³³ ซึ่งชาวจีนอพยพใหม่ที่อยู่ทางใต้บางกลุ่มสามารถกินเผ็ดได้ เพราะตอนอยู่จีนก็ชอบกินเผ็ดอยู่แล้ว และบางรายก็มาจากเมืองที่กินรสชาติเผ็ดร้อนเป็นหลัก เมื่อมาอยู่ไทยจึงกินได้อย่างไม่มีปัญหา ส่วนกลุ่มที่กินเผ็ดไม่ค่อยได้จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัว เนื่องจากความเผ็ดของจีนมีอาจเทียบได้กับความเผ็ดของไทย ก็จะเลือกกินอาหารที่ไม่ค่อยเผ็ด เมื่อความเผ็ดมาสิ่งแรกที่นึกถึงโดยส่วนใหญ่ก็คือน้ำแข็ง

ชาวจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เชื่อว่าที่ไม่ค่อยคุ้นชินที่สุดเมื่อมาอยู่ไทยคือ เครื่องดื่มทุกชนิดต้องใส่น้ำแข็ง ซึ่งตรงข้ามกับจีนที่ไม่ค่อยกินน้ำใส่น้ำแข็งสักเท่าไร แต่หลังจากอยู่ไทยเกิดความชิน ไม่กินน้ำแข็งไม่ได้ รู้สึกไม่คล่องคอ ถ้ากลับประเทศจีนไปคงจะเป็นแบบนี้ นอกจากนี้ภาคใต้มีการปลูกทุเรียน เพราะความเป็นธรรมชาติฝนดี น้ำดี และมีสองฝั่งทะเลอ่าวไทย และอันดามัน จึงทำให้ทุเรียนได้คุณภาพมาก โดยภาพรวมผลผลิตทุเรียนในภาคใต้ปี 2563 เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ประมาณ 480,000 ตัน³⁴ จึงทำให้ชาวจีนอพยพใหม่บางรายที่ชื่นชอบทุเรียนอยู่แล้วได้ลิ้มลองทุเรียนแบบสดใหม่กว่าการกินที่ประเทศจีน ชาวจีนบางรายก็ไม่ชอบทานทุเรียน เนื่องจากส่วนใหญ่เมื่อทุเรียนถึงจีน ก็จะมีสภาพเนือนิ่มเหลวและมีกลิ่นแรง มีชายชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า เดิมทีตนไม่ทานทุเรียน แต่เมื่อมาอยู่ที่นี่กลายเป็นว่า ทานทุเรียนได้และทานในปริมาณที่มากด้วย นี่ก็เป็นอีกกรณีที่อาหารการกินส่งผลให้ชาวจีนเกิดการปรับตัวกับสิ่งที่พบเจอ

ความสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น

เมื่อชาวจีนอพยพใหม่ได้เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองไทยเป็นระยะเวลาหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับชาวไทยในท้องถิ่นย่อมเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพบเจอกัน พูดคุยติดต่อสื่อสารกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือแม้แต่การทำกิจกรรมร่วมกัน ล้วนแล้วแต่เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันในสังคมทั้งสิ้น ซึ่งชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ได้เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับชาวไทยในท้องถิ่น

ชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า เมื่อมาถึงไทยช่วงแรกค่อนข้างรู้สึกเหงา เพราะเมื่ออยู่ต่างบ้านต่างเมืองพูดภาษาไทยยังไม่ได้ จึงรู้สึกไม่มีเพื่อน แต่หลังจากผ่านไปได้สักระยะก็คบค้าสมาคมกับนักเรียน (เพราะตนเป็นอาจารย์) นักเรียนพาไปซื้อของบ้าง พาไปเที่ยวบ้าง จึงรู้สึกสนุกสนาน และเพื่อนบ้านของตนก็มีชาวมาเลเซียคนหนึ่งแต่งงานกับชาวไทยเช่นกัน และมีการพูดคุยติดต่อระหว่างกัน เนื่องจากเพื่อนบ้านคน

³³ TourismThailand. (2020). รวมเมนูอาหารใต้ รสชาติเผ็ดร้อนจัดจ้านแบบไทยสไตล์ภาคใต้. เข้าถึงจาก <https://thai.tourismthailand.org/Articles/รวมเมนูอาหารใต้-รสชาติเผ็ดร้อนจัดจ้านแบบไทยสไตล์ภาคใต้>

³⁴ ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). ทุเรียน-มังคุด สร้างรายได้ให้ชาวใต้เกือบ 6 หมื่นล้าน ปีนี้. เข้าถึงจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-503316>

นี้พูดภาษาจีนได้ ได้เรียนภาษาจีนตั้งแต่ยังเด็ก ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องการสื่อสาร ส่วนความสัมพันธ์กับชาวไทยไม่ค่อยแน่นแฟ้น เนื่องจากทุกคนต่างทำงาน ไม่มีเวลาได้ติดต่อกันเท่าไร

ซึ่งต่างจากสาวชาวจีนอีกรายหนึ่งที่เล่าว่า ช่วงแรกที่ตนได้มาเรียนที่ไทย ตนชอบไปเดินตลาดนัด ถ้าคนขายไม่ได้อยู่ในช่วงเวลาที่ขายของยุ่งมาก ตนก็จะชอบเข้าไปชวนคนขายพูดคุย ถ้าพูดอะไรไม่ได้ก็จะใช้ภาษามือแทน เพราะจะได้คำใหม่ๆ ที่ไม่มีสอนในห้องเรียน

การที่ชาวไทยเป็นมิตรและอบอุ่นมาก เป็นสิ่งที่ชาวจีนอพยพใหม่ส่วนใหญ่รู้สึกและสัมผัสได้ ดังเช่นชาวจีนรายนี้เล่าว่า ครั้งหนึ่งตนซื้อรถจักรยานยนต์ขึ้นเขา แต่ยางล้อรถไม่มีลม ชาวบ้านแถวนั้นจึงเอารถจักรยานยนต์ของตัวเองมาให้ตนขี่ และช่วยตนลากรถจักรยานยนต์ไปให้ อีกทั้งยังช่วยหาร้านซ่อม แต่ ณ ขณะนั้นเป็นเวลากลางวัน ร้านซ่อมปิดหมดแล้ว ชาวบ้านจึงช่วยไปส่งตนกลับบ้าน ชาวจีนรายนี้จึงรู้สึกประทับใจในความช่วยเหลือของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

ส่วนชาวจีนอีกรายเล่าว่า เมื่อลูกของตนออกไปวิ่งเล่นในหมู่บ้าน ตนก็ปล่อยให้ลูกออกไปเล่นคนเดียว ไม่ได้สนใจอะไร เมื่อเพื่อนบ้านชาวไทยพบเจอ จึงมักจะพาลูกของตนกลับมาส่งบ้านให้เสมอๆ มีมนุษยสัมพันธ์ดีมาก ชาวจีนรายนี้จึงรู้สึกชอบสภาพแวดล้อมแบบนี้ เพราะถ้าอยู่ประเทศจีน ปล่อยให้ลูกแบบนี้ไม่ได้ อันตรายมาก แต่ที่ไทยกลับเป็นประเทศที่ชาวจีนรายนี้รู้สึกสบายใจและปลอดภัย และในอีกกรณีคือ ชาวจีนรายหนึ่งมีเพื่อนชาวจีนด้วยกันเป็นโรคหัวใจ มีอาการขณะไปออกกำลังกาย ซึ่งรถพยาบาลมาช้ามาก แต่มีชาวไทยแถวนั้นพบเห็นพอดี จึงอาสาเรียบรถพยาบาลไปส่งโรงพยาบาลทันที และให้เงินตอบแทน แต่ชาวไทยก็ไม่รับ ชาวจีนรายนี้และเพื่อนจึงซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะขณะนั้นเพื่อนชาวจีนมีอาการหนักและต้องผ่าตัด รอรถพยาบาลก็นานมาก ชาวจีนอพยพใหม่รายนี้จึงรู้สึกว่าจะตั้งแต่อพยพมาได้พบเจอแต่คนดีๆ มากมายและประทับใจจนถึงทุกวันนี้

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ชาวจีนส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์และพูดคุยกับชาวไทยในท้องถิ่นอยู่บ่อยครั้ง และในแต่ละครั้งมักจะได้รับความเป็นมิตรจากชาวไทยตอบกลับมาเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือได้พูดคุยระหว่างกัน ล้วนเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงออกมาได้เป็นอย่างดีและน่าประทับใจ ในทางกลับกัน ชาวจีนรายหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่า หลังจากประเทศจีนได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมและเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้การพัฒนาด้านจิตใจช้ากว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และทำให้ความคิดของคนค่อนข้างซับซ้อน หากมีคนล้มรถกลางถนน ก็ไม่มีคนกล้าเข้าไปช่วยเหลือ เพราะถ้าเข้าไปช่วยก็อาจจะเดือดร้อนได้ ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ของชาวจีนอพยพใหม่สอดคล้องกับความเห็นของตัวผู้วิจัยเช่นเดียวกัน อันเนื่องมาจากตัวผู้วิจัยเองได้พบเจอกรณีเช่นนี้ในช่วงศึกษาปริญญาเอกอยู่ในประเทศจีน โดยเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นกับตัว

ผู้วิจัยขณะกำลังข้ามถนนไปรับประทานอาหาร ทันใดนั้นมีรถตู้คันหนึ่งขับพุ่งเข้ามาหาอย่างรวดเร็ว ซึ่งโชคยังดีที่ตัวผู้วิจัยไหวตัวหลบกลิ้งลงไปกับพื้นได้ทัน จึงเป็นความโชคดีในตอนนั้น แต่ทว่าสิ่งที่เห็นกับตาของผู้วิจัยคือ คนที่เดินผ่านไปผ่านมาเพียงแคว้นมองและบอกวาทให้ไปแจ้งตำรวจ แต่ไม่มีแม้สักคนเดียวที่จะเดินเข้ามาช่วยเหลือ มีเพียงแค่เพื่อนชาวไทยที่เดินตามมาช่วยประครองและพาไปทำแผล ส่วนคนขับเมื่อได้เจรจากัน ก็ตกลงกันได้ คนขับบอกไม่ได้ตั้งใจและเข้าใจผิดคิดว่าที่กำลังเหยียบอยู่คือเบรก แต่จริงๆ แล้วมันคือคันเร่ง ตัวผู้วิจัยเองก็เข้าใจว่าคนขับคงไม่ได้ตั้งใจหรือมีเจตนาไม่ดี และทางคนขับก็ยินดีที่จะชดใช้ค่าบาดเจ็บ แต่ตัวผู้วิจัยขอไม่รับค่าชดใช้นี้ เพราะบาดแผลไม่ได้รุนแรงและไม่ได้ติดใจอะไร ซึ่งจากเหตุการณ์นี้ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์กับตัวผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ความคิดและพฤติกรรม

ด้วยโลกและยุคสมัยเปลี่ยนไปในทุกวัน ความคิดและพฤติกรรมของคนเรานั้นย่อมที่จะเปลี่ยนตาม เพื่อให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้ เฉกเช่นเดียวกันกับชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ เมื่อมาอยู่เมืองไทยย่อมเกิดการยอมรับและการปรับเปลี่ยนทางความคิดและพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากสังคมไทย ซึ่งเห็นได้จากการสัมภาษณ์ชาวจีนเหล่านี้

ในด้านอิทธิพลทางความคิดที่ได้รับจากชาวไทย ชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า ตนได้เรียนรู้ที่จะไม่ทะเลาะกับคนอื่น ๆ และมีความสุขกับการใช้ชีวิต หาเงินได้จำนวนหนึ่งก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องพยายามจนสุดชีวิตให้มากไป นี่คือสิ่งที่ดีที่สุดที่ตนได้เรียนรู้จากชาวไทย

ส่วนชายจีนอีกรายเล่าว่า เมื่อตนอยู่อาศัยในไทยมานาน จึงรู้สึกได้ว่าความทะเลาะทแยงลดลงตามไปด้วย สมมติว่าตอนอยู่จีนตนอยากหาเงินในปีหนึ่งให้ได้ห้าล้าน แต่หลังจากที่มาอยู่เมืองไทยหาเงินได้เพียงแค่ปีละห้าแสนก็เพียงพอแล้ว หรือเมื่อก่อนถ้าตนอยากทำโครงการวิศวกรรมขนาดใหญ่ ตนก็จะทำทันที แต่หลังจากอยู่ไทยมานาน ตนรู้สึกว่ไม่ทำดีกว่า ทำอะไรง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนดีกว่า

ในส่วนของพฤติกรรมที่ส่งผลต่อชาวจีน คือ ชาวไทยมีน้ำใจ คอยช่วยเหลือเกื้อกูล ความใจเย็นของชาวไทยทำให้เราต้องปรับตัวตาม ทำอะไรก็จะไม่รีบร้อน ค่อย ๆ ทำ ยิงอยู่ไปเรื่อยๆ เราก็ยิ่งใจเย็นตามชาวไทย บางครั้งเมื่อกลับจีนไปก็ยังติดพูดภาษาไทยปนภาษาจีนโดยไม่รู้ตัว ซึ่งชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า ตนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังจากได้มาอยู่ไทย คือ เมื่อก่อนมีเพื่อนชาวไทยบอกตนว่า ก่อนจะทำอะไรให้คิดถึงคนอื่นสักนิด จะดีต่อตัวเอง หรือเมื่อใช้บันไดเลื่อนให้ยืนชิดด้านนี้ ตนจึงถามว่าทำไม เพื่อนก็บอกว่าเมื่อคนอื่นรีบจะได้ไม่ไปขวางทางเขา ตนจึงได้เข้าใจในเรื่องเหล่านี้ของไทย เพราะเรื่องเหล่านี้ไม่ใช่ต่างชาติทุกคนที่จะรู้

ชายจีนอีกรายเล่าว่า เมื่อก่อนตนสูบบุหรี่หนักมาก ไปที่ไหนก็สูบ ตื่นมาก็สูบ บนเตียงนอนก็สูบ แต่ปัจจุบันนี้อย่างน้อยก็ไม่สูบในบ้านแล้ว ไปสูบข้างนอกบ้านแทน รวมไปถึงร้านค้าคนอื่นก็จะไม่สูบ ค่อยๆชินและมีการปรับตัวตามชาวไทย

วัฒนธรรมและประเพณี

แน่นอนว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและประเพณีหลายประการของชาวจีนผูกติดกับไทย อย่างสนิทแนบแน่นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต อาหารการกิน การแต่งกาย ภาษา สิ่งของเครื่องใช้ ค่านิยม พิธีกรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ ความเชื่อและศาสนา³⁵ โดยอิทธิพลจากวัฒนธรรมและประเพณี เหล่านี้ได้ส่งผลต่อชาวจีนอพยพใหม่ที่เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองไทยไม่มากนักน้อย สามารถเห็นได้จาก ข้อมูลต่อไปนี้

หนุ่มชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า ชาวจีนส่วนใหญ่ไม่ได้นับถือศาสนา อันที่จริงก็ไม่สามารถกล่าวได้ว่า ไม่มีศาสนา เนื่องจากบางคนเชื่อในลัทธิขงจื้อหรือศาสนาพุทธ แต่ถึงกระนั้นก็ไม่ได้นับถือศาสนาใดศาสนา หนึ่งเฉพาะเจาะจง ตั้งแต่โบราณจีนไม่ใช่ประเทศที่มีศาสนาประจำชาติ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าชาวจีนไม่ มีความเชื่อ ถึงแม้ไม่ได้เลื่อมใสศรัทธาในศาสนาใดเป็นหลัก แต่วัฒนธรรมของลัทธิขงจื้อ ศาสนาพุทธ ก็ได้ สร้างความเปลี่ยนแปลงทางความคิดให้กับชาวจีน โดยเขาเล่าว่า ตนแต่งงานกับภรรยาชาวไทย ครอบครัว ของภรณยานั้นค่อนข้างอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นพุทธศาสนิกชนมักจะเข้าวัด ตนจึงมักจะไปกับภรรยาและ ไหว้พระด้วยเช่นกัน บางครั้งภรรยาตื่นมาใส่บาตร แต่ตนไม่ได้ตื่นมาด้วย หากภรรยาต้องการไปทำบุญ ตน ก็สามารไปและทำตามประเพณีด้วยได้ ทั้งนี้ตนจึงเห็นว่าต้องเคารพซึ่งกันและกัน ตนเคารพในวัฒนธรรม ท้องถิ่น แต่ภรณยานี้ก็ต้องเคารพในเสรีภาพการไม่นับถือศาสนาใดของตนด้วยเช่นกัน

ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสาวชาวจีนอีกรายหนึ่งคือ เมื่อก่อนตนไม่มีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา และ พ่อแม่พาเข้าวัดไปไหว้พระบ้าง แต่ตนรู้สึกเฉยๆ เคารพแต่ก็ไม่ได้ไปขอพระอะไร ซึ่งหลังจากที่เข้ามาอยู่ใน ประเทศไทยก็มีโอกาสได้ไปไหว้พระพรหมในกรุงเทพฯ เพราะได้ยินว่าศักดิ์สิทธิ์มาก พระตรีมูรติก็เคยไป ไหว้มาแล้ว ซึ่งเมื่อตนได้อธิษฐานขอพรแต่ไม่สำเร็จ ตรงกันข้ามกับเพื่อนของตนเมื่ออธิษฐานแล้วสำเร็จสม ตั้งปรารถนาก็กินเจทันที เพราะเชื่อและปฏิบัติ อยู่ที่ไทยมีวัดมากมาย ตนไปไหว้ขอพรเป็นประจำ จึงถือได้ ว่าเป็นวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนา

ในขณะเดียวกันการอยู่ไทยเป็นระยะเวลาานาน ศาสนาพุทธทำให้คนเปลี่ยนไปได้เหมือนกัน ดังเช่นชายจีนรายนี้กล่าวว่า เนื่องด้วยชาวยุโรปนับถือศาสนาพุทธค่อนข้างมาก หลายอย่างในศาสนาพุทธ

³⁵ พิศารณ วิฑูรต์. (2562). ย้อนเส้นทางจากแผ่นดินใหญ่สู่ไทย เมืองที่มีชาวจีนอพยพอันดับ 1 ของโลก. เข้าถึงจาก <https://www.prachachat.net/d-life/news-286207>

จึงส่งอิทธิพลกับการกระทำของผู้คน ชาวไทยจิตใจดีคือสิ่งที่สัมผัสได้มากที่สุด ตนเองก็เปลี่ยนไปมาก เช่นเดียวกัน อย่างเช่นถ้าเกิดเหตุการณ์รถชนบนถนน ทำให้การจราจรติดขัดมาก เมื่อก่อนตนจะด่าทันที แต่ปัจจุบันนี้จะดูก่อนว่าคนอื่นเป็นอะไรหรือเปล่า ประกันได้ไหม และจะใส่ใจเท่าที่เหมาะสม

นอกจากนี้ชาวจีนอีกรายได้เล่าว่า ประเทศไทยค่อนข้างมีความเสรีและเป็นมิตร ชาวไทยส่วนใหญ่ที่ตนพบเจอต่างก็มีความเชื่อและมีหลักการ ครอบครัวของตนเป็นพุทธศาสนิกชน และตนค่อนข้างเอนเอียงไปทางประเทศไทย คิดว่าเราควรมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีความเชื่อ ข้อจำกัดทางศาสนาจะทำให้คนเรามีแรงผลักดัน แต่ที่ประเทศจีนนั้น คนเราทุกคนต่างก็มีความเชื่อที่แตกต่างกัน เป็นการยึดวัตถุ เชื่อในเงินตรา ซึ่งเป็นจุดที่แตกต่างกันมาก เมื่อตนอยู่ไทยในสัปดาห์หนึ่งหรือเดือนหนึ่งหากตนมีวันว่างจะไปไหว้พระทำบุญ แต่ที่จีนตนมองว่าปัญหาอยู่ที่แต่ละคนจะเอาเวลาที่ไหนไปทำเรื่องแบบนี้ โดยส่วนตัวตนค่อนข้างให้การยอมรับเรื่องการพัฒนาจิตใจของประเทศไทย ซึ่งเมื่อเทียบกับจีนแผ่นดินใหญ่แล้ว ตนว่าไทยค่อนข้างดี

ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากอยู่ในไทย

สังคมในปัจจุบันคือสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมขนาดใหญ่ ผู้คนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนท่ามกลางความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และความเชื่อ รวมทั้งการผสมผสานระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ จากอายุที่แตกต่าง³⁶ การอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่างทางวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เชื้อชาติ และศาสนา อาจนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันได้³⁷ ปัญหาที่เกิดจากการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แม้กระทั่งชาวจีนอพยพใหม่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในไทยก็ตาม ล้วนต้องพบเจอปัญหาต่างๆ นานา

ปัญหาเรื่องภาษา

ชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า อาศัยอยู่ในไทยช่วงแรกค่อนข้างมีอุปสรรคเรื่องภาษา เนื่องจากตนพูดภาษาไทยได้ไม่ดีนัก ยังไม่ได้เรียนภาษาไทยอย่างจริงจัง เพียงแค่สามารถถามทางหรือซื้อของได้เท่านั้น แต่ยังไม่สามารถพูดคุยในระดับที่ลึกได้ ประกอบกับตนมาเพื่อสอนภาษาจีนและนักเรียนพูดภาษาจีนได้จึงใช้ภาษาจีนในการสื่อสารตลอด อีกทั้งความสามารถทางภาษาอังกฤษและภาษาจีนของชาวไทยค่อนข้างดี ทำให้เมื่อออกไปข้างนอกตนจึงสามารถสื่อสารได้ แต่หากเจอคนพูดไม่ได้เลย ตนก็มีเพื่อนร่วมงานชาวไทยที่ใช้ภาษาจีนได้ดีคอยเป็นล่ามให้ หรือไม่ก็สามารถโทรศัพท์ถามหรือขอให้ช่วยเหลือได้

³⁶ วันพรธชา อภิรัฐนานนท์. (2562). การอยู่ร่วมกัน(ไม่)ได้ ในสังคม. เข้าถึงจาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/582274>

³⁷ นายธนพนธ์ ภัคดี, เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม, การถ่ายทอดความรู้ภายในหน่วยงาน, จาก <https://oja.coj.go.th/th/file/get/file/201901310c569099c969d405068a4c725285ad99104536.pdf>

ชาวจีนอีกรายหนึ่งเล่าว่า จากที่ตนได้พบเจอชาวต่างชาติจำนวนมากเข้ามาที่ประเทศไทยและมีปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างชาวไทย ถ้าหากว่าประเทศไทยมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในไทย สามารถช่วยในด้านการสื่อสาร การจ้างนายความหรือในส่วนอื่นๆได้ ก็จะเป็นอย่างยิ่ง เพราะชาวจีนส่วนใหญ่ที่เข้ามาอยู่ในไทยช่วงแรกๆอาจไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้อีกทั้งชาวไทยส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี จึงทำให้สื่อสารกันไม่เข้าใจ ดังนั้นหากมีหน่วยงานท้องถิ่นที่ให้ความช่วยเหลือชาวต่างชาติเป็นพิเศษ ก็จะช่วยขจัดอุปสรรคในการสื่อสารกับหน่วยงานหรือองค์กรในท้องถิ่นได้

ปัญหาเรื่องความล่าช้า

ชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า เพื่อนของตนทำบัตร ATM หาย ต้องไปทำใหม่ วันนั้นตนกับเพื่อนจึงไปสถานีตำรวจและไปธนาคาร โดยออกจากบ้านตอนบ่ายโมง กลับมาถึงบ้านก็ประมาณ 4 โมงเย็น เพื่อจัดการเพียงเรื่องเดียว แต่ต้องรอนานมาก ในความเป็นจริงไม่ใช่ว่าไม่เร่งรีบ ซึ่งมันคือประสิทธิภาพในการทำงานที่สามารถทำให้เร็วขึ้นได้ ในทางกลับกันถ้าเป็นในประเทศจีน ธนาคารใช้ระบบออนไลน์เชื่อมกัน ข้อมูลสามารถเชื่อมกันได้ทั้งหมด ซึ่งถ้าจีนทำงานช้าแบบไทยเช่นนี้ ไม่รู้ว่าธนาคารต้องเสียลูกค้าไปเป็นจำนวนเท่าไร ทั้งที่ไทยเองต่างก็ต้องการการพัฒนา แต่ก็ไม่เร่งพัฒนาให้มากกว่านี้

ส่วนชาวจีนอีกรายเล่าว่า การทำงานของภาครัฐล่าช้ามาก อย่างเช่นถนนเส้นหนึ่งใช้เวลามา 4-5 ปีแล้วในการสร้าง จนปัจจุบันก็ยังสร้างไม่เสร็จ แรกเริ่มเดิมทีถนนเส้นนี้การจราจรไม่ติด แต่ตอนนี้การจราจรติดขัดทุกวัน ถ้าหากเป็นที่จีนสมมุติว่าต้องการให้คุณสร้างร้านกาแฟให้เสร็จภายใน 1 สัปดาห์ ด้วยงบประมาณ 5 แสนหยวน แต่ถ้าสร้างไม่เสร็จหรือเกินวันที่กำหนดคุณก็ต้องออกเงินเอง มีการเซ็นสัญญากันเรียบร้อยก่อนจะตกลง ฉะนั้นจึงเป็นการบังคับให้เขาทำให้เสร็จทันกำหนด ซึ่งต่างจากเมืองไทยทำไปเรื่อยๆวันต่อวัน ยิ่งนานวันเข้าก็ยิ่งได้เงินมากขึ้น โดยเฉพาะโครงการของรัฐบาล แต่ถ้าเป็นสิ่งก่อสร้างอย่างของเซ็นทรัลก็ค่อนข้างจะดี เพราะเจ้าของลงมาตรวจงานด้วยตัวเอง แต่รัฐบาลไม่ค่อยจะตรวจงาน จึงเป็นเรื่องที่ยังคงเป็นปัญหาสำหรับตนอยู่ในส่วนของความล่าช้า

ปัญหาเรื่องการถูกเอาเปรียบ

อาจารย์ชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า ตอนนั้นตนนั่งรถตุ๊กตุ๊กกับอาจารย์ชาวจีนอีกคนหนึ่ง พุดไทยไม่ค่อยได้ ขณะนั้นเราสองคนจะกลับบ้าน จึงนั่งรถตุ๊กตุ๊กจากโรงเรียน นั่งอยู่บนรถประมาณชั่วโมงกว่าก็ยังไม่ถึง ซึ่งตนไม่รู้เส้นทางและคิดราคาค่ารถแพง เมื่อคุยกับคนขับจนเข้าใจจึงทราบว่าเป็นคนขับอยากจะไปรับคนเพิ่มจึงขับอ้อมเส้นทาง ไม่ได้คิดจะโกงจริงๆ เพียงแค่ฉวยโอกาสที่ตนและเพื่อนไม่รู้เส้นทางและพุดไทยไม่ได้เท่านั้น

หญิงชาวจีนอีกรายเล่าว่า เคยถูกชาวไทยหลอกขายประกันรถ โดยตนได้จ่ายเงินค่าประกันไปแล้วแต่ไม่ได้ประกัน เพราะตนเกิดเหตุรถชน จึงได้มาทราบภายหลังว่าประกันนั้นไม่สามารถใช้ได้ แต่ด้วยความโศกเศร้าที่ตนมีเพื่อนร่วมงานเป็นชาวไทยหลายคน ช่วยตนโทรศัพท์ถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างใส่ใจและละเอียดมาก จนท้ายที่สุดตนได้ซ่อมรถ เจรจាកันไปมาเสียเวลามาก หลังจากนั้นตนก็ไม่ได้ซื้อประกันกับนายหน้านั้นอีกแต่ซื้อกับบริษัทโดยตรง

ส่วนในอีกกรณีของชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า เพื่อนชาวจีนของตนทะเลาะกับเพื่อนบ้านที่เป็นชาวไทย เพื่อนบ้านทำร้ายร่างกายเขา เขาจึงไปขึ้นศาล สุดท้ายเวลาผ่านไปปีครึ่งยังไม่ได้ข้อสรุปอะไร ฉะนั้นในด้านกฎหมายของไทยนี้ ชาวต่างชาติอย่างเราไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม

ปัญหาเรื่องการโอนสัญชาติ

ในกรณีชายรายหนึ่งเล่าว่า ตนได้แต่งงานกับภรรยาชาวไทย แต่ไม่สามารถโอนสัญชาติได้ เนื่องจากประเทศไทยให้ชาวต่างชาติอาศัยอยู่ไทยได้แค่ชั่วคราว นอกเสียจากจะใช้วิธีผิดกฎหมาย คือ การซื้อทะเบียนบ้านผู้เสียชีวิต หรือไม่ก็อาศัยเส้นสายคนรู้จัก ซึ่งก็เป็นกรณีเดียวกันกับหนุ่มจีนอีกรายหนึ่งแต่งงานกับภรรยาชาวไทยเช่นกัน อยู่ไทยมานานสิบกว่าปี แต่ก็ยังไม่สามารถเปลี่ยนสัญชาติได้ ถ้าจะทำเรื่องจริงๆก็สามารถดำเนินเรื่องได้ แต่ถ้ามันจำเป็นจริงๆ ก็ต้องใช้เส้นสายหรือไม่ก็จ่ายใต้โต๊ะแทน

ปัญหาเรื่องการลงทุนทำธุรกิจ

จากความเข้าใจผิดของชาวไทยที่คิดว่าชาวต่างชาติหรือชาวจีนที่เข้ามาในไทยเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จะกระทบต่อรายได้และการหางานทำของชาวไทย เนื่องจากภายในประเทศไทยทุกวันนี้ เศรษฐกิจซบเซา คนตกงานเพิ่มมากขึ้น งานหายากขึ้นเรื่อยๆ คนในประเทศจึงเกิดการแข่งขันกันเองเพื่อความอยู่รอด ในขณะที่เดียวกันชาวต่างชาติและชาวจีนมากมายเข้ามาเพื่อหางานทำและแสวงหาโอกาสในการลงทุนทำธุรกิจต่างๆ จึงไม่แปลกที่จะทำให้ชาวไทยหลายคนเข้าใจผิด และอาจจะมองว่ามาแย่งพื้นที่ในการทำมาหากิน มาแย่งแรงงานในประเทศ เห็นได้จากชาวจีนรายหนึ่งเล่าว่า เรื่องของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative : BRI) เป็นเรื่องที่ทำให้ชาวไทยเข้าใจผิด มองว่าชาวจีนเข้ามาแย่งพื้นที่ทางธุรกิจ แต่ในความเป็นจริงชาวจีนไม่เคยบุกกรุกทางเศรษฐกิจแบบนั้น อีกอย่างไม่ใช่เฉพาะนโยบายของรัฐบาลอย่างเดียว แต่จากกำลังทุนทรัพย์ของชาวจีนด้วย

ในขณะที่เดียวกันชาวจีนอีกรายเล่าว่า ก่อนอื่นต้องดูว่าชาวจีนหรือชาวต่างชาติต้องการมาทำอะไรที่ไทย ชาวต่างชาติหลายคนมาที่ไทยเพื่อลงทุน ถ้ามาลงทุนก็หมายความว่ามาสร้างโอกาสในการทำงานให้คนในท้องถิ่น ไม่ใช่มาแย่งโอกาสในการทำงานของคนท้องถิ่น หากตนมาลงทุนสร้างโรงแรมที่ไทย ตนเป็นเจ้าของย่อมทำงานไม่ได้ทั้งหมดด้วยตัวเองเพียงคนเดียว จึงต้องจ้างทั้งพนักงานรักษาความปลอดภัยและ

พนักงานบริการ จำเป็นจะต้องพึ่งพาคนในท้องถิ่นให้มาทำงาน ฉะนั้นเรื่องนี้ไม่มีความขัดแย้ง ควรเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นมากกว่า เพราะนักธุรกิจยินดีที่จะมาลงทุนที่ไทย ซึ่งล้วนเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี นี่ก็เป็นเพียงความคิดเห็นและความรู้สึกส่วนตัวของชาวจีนอพยพใหม่บางส่วนเท่านั้น เพื่อสะท้อนมุมมองให้ชาวไทยได้เห็น ว่า บางครั้งก็อาจจะจำเป็นต้องมองจากมุมมองของอีกฝั่งด้วยเช่นกัน เฉก เช่น เหยี่ยวที่มีสองด้าน ขึ้นอยู่กับว่าเลือกมองว่าเหยี่ยวมีความสวยงามจากด้านไหน หรืออีกด้านมีลายเป็นอย่างไร เพราะหากเลือกมองเพียงด้านเดียวก็จะเห็นแค่เพียงด้านเดียวเท่านั้น

ปัญหาเรื่องความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

ชายจีนรายหนึ่ง (แต่งงานกับภรรยาชาวไทย) เล่าว่า ในบางครั้งมีความเข้าใจผิดกันบ้าง เช่น บางครั้งตนพูดออกไปตามปกติ ไม่ได้มีเจตนาจะชวนทะเลาะ แต่ชาวไทยมักจะมองว่าเวลาที่ชาวจีนพูดกันตามปกติคือกำลังทะเลาะกัน เพราะชาวจีนพูดเสียงดัง ในช่วงแรกที่อยู่กับภรรยาบางครั้งที่ต้องการจะโต้เถียงภรรยา ภรรยามักจะคิดว่ากำลังถูกว่ากล่าว แต่อันที่จริงตนไม่ได้มีเจตนาเช่นนั้น และตนรู้สึกที่ชาวไทยใส่ใจกับเรื่องเล็กน้อย เช่น เมื่อจะลากลับบ้านแล้วตนลืมไหว้พ่อแม่ของภรรยา ก็จะเกิดปัญหาขึ้น คือ ตนจะถูกภรรยาตักเตือนว่าไม่มีมารยาทและพ่อแม่ภรรยา ก็อาจจะมึนในบางครั้ง นอกจากนี้ครั้งหนึ่งภรรยา กำลังใกล้คลอดลูก ด้วยครอบครัวของภรรยา มีลูกสาวสามคน สองคนมีสีผิวค่อนข้างขาว ส่วนภรรยาตนมีสีผิวค่อนข้างเข้ม ตนจึงกังวลว่าลูกตนจะมีผิวสีเข้มเหมือนภรรยา เมื่อครอบครัวภรรยาได้ยินจึงทำให้ตนถูกมองว่าเหยียดครอบครัวภรรยา ซึ่งตนเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเพียงเรื่องเล็กน้อย เพราะถ้าเป็นชาวจีนจะเห็นว่าเป็นเพียงเรื่องล้อเล่นเท่านั้น หลังจากนั้นตนจึงเจ็บและไม่ค่อยกล้าพูดจา แต่กลับถูกมองว่าหยิ่ง แต่ตนก็ไม่ได้สนใจมากนัก ซึ่งการที่ชาวไทยชอบใส่ใจเรื่องเล็กน้อยเพียงนี้ ค่อนข้างเป็นสิ่งที่ตนรับไม่ได้ แต่ก็เข้าใจว่าเป็นความแตกต่างทางวัฒนธรรม หลังจากนั้นตนก็ค่อยๆ ทำความเข้าใจ เพราะการทำ ความเข้าใจเป็นเรื่องยากลำบากและต้องอาศัยเวลา จนกระทั่งในปัจจุบันถือได้ว่าสามารถปรับตัวได้

แนวโน้มการเข้ามาในอนาคตของชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้

หากจะกล่าวถึงแนวโน้มการเข้ามาในอนาคตของชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้แล้ว จากการสัมภาษณ์บรรดาชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ ในช่วงก่อนเกิดการระบาดโควิด-19 และหลังเกิดโควิด-19 ผู้วิจัยจึงขอแบ่งชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่จะอยู่ประเทศไทยต่อไป กลุ่มที่ยังไม่แน่ใจ และกลุ่มที่กลับประเทศจีนอย่างแน่นอน

กลุ่มที่จะอยู่ประเทศไทยต่อไป

คนกลุ่มนี้หลักๆ เป็นกลุ่มที่แต่งงานกับชาวไทยแล้ว มีลูกและภรรยาที่ต้องดูแล จึงไม่อยากจะย้ายกลับไปกลับมาให้ลำบากหรือเหนื่อย โดยเฉพาะคนที่มีลูกที่กำลังเรียนโรงเรียนที่ไทย เมื่อลูกโตกว่านี้ก็จะคอยคิดกันว่าจะเอาอย่างไรต่อไปในอนาคต คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่แล้วมีธุรกิจของตัวเอง จึงมีความจำเป็นจะต้องดูแลและดำเนินกิจการต่อไป เริ่มมามากแล้วจะให้กลับจึงเสียดาย และคิดว่าหนทางข้างหน้ายังมีโอกาสอีกมากมายรออยู่ ค่อนข้างยืนยันหยัดในความคิดของตนว่า ชอบประเทศไทยมาก ไทยเหมาะสมกับวิถีชีวิตของตน อีกทั้งค่าเช่าบ้าน สิ่งของค่าใช้จ่ายต่างๆ ราคาก็ไม่แพง จำนวนประชากรในประเทศจีนก็มีปริมาณมาก ปัญหาในการแย่งกันกินแย่งกันใช้ก็ยิ่งเพิ่มขึ้น กลับไปก็ไม่ชินแล้ว นอกจากนี้ยังประทับใจในความเป็นมิตรของชาวไทย รอยยิ้มและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างชาวจีนและชาวไทย ซึ่งถ้าที่จีนอาจจะไม่มีในปริมาณที่ค่อนข้างน้อย จึงทำให้ความรู้สึกอยากอยู่ไทย ยิ่งมีเพิ่มมากขึ้น แต่ถ้าต้องกลับจริงๆ ไม่ว่าจะด้วยเหตุสาเหตุใด ภายหลังจะต้องกลับมาใหม่แน่นอน โดยชาวจีนกลุ่มนี้บางส่วนมีการปรับตัวโดยการหาอาชีพเสริมหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่

กลุ่มที่ยังไม่แน่ใจ

คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ยังมีความลังเลในตนเอง อนาคตยังมองไม่ออกว่าจะเป็นอย่างไรมาก่อน หรือถ้าไม่กลับจะเป็นอย่างไร แล้วถ้ากลับจีนจะเป็นอย่างไร มีความเสียดายเจ็บปวดด้วยความลังเล ทั้งนี้ชาวจีนกลุ่มนี้บางส่วนอยากกลับจีน เพราะยังมีครอบครัวอยู่ที่จีนและต้องกลับไปดูแล แต่ชาวจีนบางส่วนที่ไม่มีครอบครัวที่จีนให้ต้องดูแล และครอบครัวที่ไทยก็ไม่มีจึงอยากอยู่ไทยต่อ อีกทั้งมีธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ในไทย จึงรู้สึกไม่อยากจะกลับแล้วต้องเริ่มต้นใหม่ แต่ด้วยสถานการณ์ความไม่แน่นอนทั้งเรื่องของการเมืองและการแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงเกิดความลังเลและไม่แน่ใจในอนาคต

กลุ่มที่กลับประเทศจีนอย่างแน่นอน

คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายชัดเจนแน่นอนแล้วว่าต้องกลับเพื่อเหตุผลบางอย่าง เช่น เพียงแค่มายู่เป็นเพื่อนลูกเข้าศึกษาในโรงเรียนที่ไทย เมื่อลูกสำเร็จการศึกษาก็กลับจีน และมีครอบครัวที่ต้องกลับไปดูแล หรือหากอายุมากแล้วก็ต้องการกลับบ้านเกิดเพื่อไปอยู่กับครอบครัวในช่วงบั้นปลายชีวิต และอีกกรณีคือ วิชาหมตอายุ จึงมีความจำเป็นต้องกลับไปทำเรื่องขอเข้ามาใหม่ หรือเมื่อกลับจีนแล้วอาจจะไม่กลับเข้ามายังไทยอีกในภายหลัง เพราะว่าได้งานทำที่แน่นอนแล้ว หรือเมื่อกลับแล้วได้แต่งงานมีชีวิตใหม่ที่ต้องดำเนินต่อ จึงอาจจะไม่ได้กลับมาไทยอีก

กลุ่มเหล่านี้ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงในภายหลังได้ ถ้ามีเหตุหรือปัจจัยในการผลักดันให้ต้องเลือกหรือตัดสินใจใหม่ อย่างเช่น สถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดระลอกใหม่แล้วหลังจากสงบไปได้ช่วงหนึ่ง ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่นี้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เศรษฐกิจจากแรกเริ่ม

เดิมที่ระลอกแรกนับว่าแย่แล้ว ระลอกใหม่ซ้ำเติมกลับยิ่งแย่กว่าเดิม ชาวจีนอพยพใหม่ในกลุ่มเหล่านี้จึงพยายามคิดหาทางออกทุกทาง เพื่อให้ตัวเองสามารถที่จะทำมาหากิน หาช่องทางและโอกาสที่จะได้อยู่ไทยต่อไป แต่หากท้ายสุดแล้วสภาพทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยให้ชาวจีนเหล่านี้อยู่ต่อ ก็คงจำเป็นต้องกลับไปเผชิญกับความเป็นจริง ชาวจีนบางรายอาจจะได้ไปต่อในเส้นทางที่ไม่ลำบาก เพียงแค่ไปต่อยอดจากสิ่งเดิมที่เคยทำไว้อยู่ก่อนแล้วก่อนจะอพยพมาไทย ส่วนบางรายที่ต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ก็คงจะเป็นการยากลำบากในการจะก้าวผ่านช่วงเวลาและสถานการณ์เหล่านี้ไปได้

ทั้งนี้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากชาวจีนผู้ให้สัมภาษณ์มาทั้งหมด ประกอบกับศักยภาพของชาวจีนอพยพใหม่ที่มีความขยัน มุ่งมั่น อดทน และมีมุมมองความคิดที่เปิดกว้างในการรับสิ่งใหม่ๆ และสามารถนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิตของตนเองได้นั้น สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลต่อแนวโน้มการเข้ามาของชาวจีนอพยพใหม่ทางภาคใต้ในอนาคตอีกด้วย แต่อย่างไรก็ดี ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันนี้ยังคงอยู่ในสถานะที่ยังไม่คลี่คลาย ผู้วิจัยจึงต้องวิเคราะห์ภายใต้สภาวะโควิด-19 ซึ่งสามารถแบ่งได้ออกเป็นสองกรณีคือ

ในกรณีที่หนึ่ง คือ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้หยุดการแพร่ระบาดหรือมีทิศทางที่ดีขึ้นแล้ว ปริมาณการอพยพเข้ามาทางภาคใต้ของไทยอาจจะเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากเดิมที่หาดใหญ่และภูเก็ตมีชาวจีนอพยพใหม่อยู่ในปริมาณที่ค่อนข้างมากอยู่แล้ว การแนะนำหรือชักชวนให้เข้ามาหาช่องทางทำธุรกิจหรือเข้ามาแสวงหาโอกาสใหม่ๆ ให้กับตัวเองก็ค่อนข้างมีความเป็นไปได้สูง ประกอบกับปริมาณของชาวจีนในประเทศด้วยแล้ว ความกดดันในแง่ของการทำงาน การค้าหรือธุรกิจก็ยิ่งสูง การแข่งขันระหว่างกันเองก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น การตัดสินใจออกมาจากประเทศจีนก็เป็นอีกทางหนึ่งที่จะต่อยอดให้กับตัวเองในอนาคตได้

ในกรณีที่สอง คือ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังคงมีอยู่และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปริมาณการอพยพเข้ามาทางภาคใต้ของไทยอาจจะลดลงมาก โดยเฉพาะการระบาดระลอกแรกก็เป็นอีกผลพวงที่ส่งผลกระทบต่อคนข้างหนักต่อการทำมาหากินของชาวจีนอพยพใหม่ ด้วยหาดใหญ่และภูเก็ตล้วนเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวและทำธุรกิจ จากปกติจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่และภูเก็ตค่อนข้างมาก ชาวจีนที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ จึงสามารถอยู่ได้และมีเงินหมุนเวียน แต่เมื่อต้องพบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ปริมาณของนักท่องเที่ยวลดลงและหายไป ชาวจีนที่ประกอบอาชีพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย มีคฤหาสน์ ธุรกิจสปาหรือแม้แต่ร้านอาหาร จึงจำเป็นต้องปิดตัวลง เพราะไม่สามารถดำเนินธุรกิจเหล่านี้ต่อไปได้ เมื่อนักท่องเที่ยวหาย เงินจำนวนนี้ก็หายไปด้วย การเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นี้จึงเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ค่อนข้างมาก เห็นได้ชัดเจนทั้งจากเศรษฐกิจของประเทศไทยที่แย่ลง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องประสบปัญหา ประกอบ

กับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ล่าสุดคือ มีชาวจีนอพยพใหม่ที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้เดินทางกลับประเทศจีนไปแล้วบางส่วน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันการอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชาวจีนรุ่นใหม่ นั้น ถือได้ว่าเป็นประเด็นหลักและเป็นที่น่าจับตามองเป็นอย่างมากจากทั้งคนในประเทศและนอกประเทศ ทั้งนี้ตามการศึกษาในประเด็นของชาวจีนอพยพใหม่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่ในบริบทนี้ประเทศไทยจะเน้นไปที่การศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนอพยพใหม่ในบางส่วนหรือบางภูมิภาค หรือไม่ก็เป็นเพียงการศึกษาโดยภาพรวมทั้งประเทศ ในส่วนของการศึกษาและวิจัยในลักษณะการจำแนกเฉพาะในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ เนื่องด้วยงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ยังพบว่ามีน้อย

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ของงานวิจัยนี้สามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการอพยพเข้ามาในเมืองไทยของชาวจีนเหล่านี้ได้ โดยแสดงให้เห็นถึงสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการอพยพของชาวจีนรุ่นใหม่ และสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากชาวจีนเหล่านี้ได้เข้ามาในประเทศไทย อีกทั้งเป็นการเปิดมุมมองให้เห็นถึงความหลากหลายทางความคิดและพฤติกรรมของชาวจีนอพยพใหม่ที่มีความคิดและทัศนคติแตกต่างจากชาวจีนอพยพเก่า (ชาวจีนโพ้นทะเล) แต่ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของไทยภายใต้ความเป็นจีนได้ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ของชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ของไทยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ทราบข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก พบว่าชาวจีนอพยพใหม่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในภาคใต้มีปริมาณมากพอควร โดยส่วนใหญ่เป็นชาวภาคใต้และภาคตะวันออกของประเทศจีน ซึ่งอยู่แถบชายฝั่งทะเลหรืออยู่ใกล้ทะเล เช่น มณฑลกว่างตุง กวางสี ยูนนาน เจียงซูและซานตง เป็นต้น ซึ่งชาวจีนเหล่านี้อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 30-50 ปีมากที่สุด รองลงมาจะอยู่ในช่วง 25-30 ปี น้อยสุดก็คือ 50-70 ปี และมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้แบ่งชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ กลุ่มรับจ้างหรือพนักงาน และกลุ่มอื่นๆ (นอกเหนือจากสองกลุ่มแรก) โดยในแต่ละกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีอาชีพดังนี้ ในกลุ่มธุรกิจส่วนตัว ได้แก่ บริษัทส่งออกทุเรียน บริษัทท่องเที่ยว บริษัทผลิตผลไม้ ประทัดและดอกไม้ไฟ ร้านจำหน่ายหมอนยางพารา ร้านค้าอิเล็กทรอนิกส์ ร้านนวดสปา และร้านอาหารจีน ถัดมาในกลุ่มรับจ้างหรือพนักงาน ได้แก่ อาจารย์ พนักงานบริษัท ลูกจ้างร้านค้า สมาคมไต้หวัน นักออกแบบภายในและมัคคุเทศก์ ส่วนในกลุ่มอื่นๆ นั้น ได้แก่ ผู้ปกครองติดตามลูกมาเรียน (陪读) และนักสตรีมเมอร์ (Streamer) กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีอาชีพฟรีแลนซ์

ประการที่สอง พบว่าสาเหตุหรือแรงจูงใจที่เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้ชาวจีนอพยพออกจากประเทศบ้านเกิดของตัวเอง แล้วมาอาศัยอยู่ทางภาคใต้ของเมืองไทย มีดังนี้

แสวงหาโอกาสและช่องทางในการทำมาหากิน

ถือได้ว่าน่าจะเป็นสาเหตุหรือแรงจูงใจหลักในการอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชาวจีนอพยพใหม่ อันเนื่องมาจากชาวจีนอพยพใหม่ในประเทศจีนอาจประสบกับปัญหาหลายประการ จึงเป็นตัวผลักดันให้ชาวจีนมีความคิดที่ต้องการออกมาสู่โลกภายนอก เพื่อจะได้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม เช่น ปัญหาทางธุรกิจขนาดเล็กหรือผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เพราะสู้ศักยภาพของผู้ประกอบการขนาดใหญ่ไม่ได้ ในขณะเดียวกันก็มีคู่แข่งรายย่อยเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในสายธุรกิจเดียวกัน จึงเป็นการบีบให้ต้องเกิดการแข่งขันเพื่อให้อยู่รอดหรือไม่อีกทางก็คือต้องยอมแพ้ออนตัวออกไปและเลือกออกมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยแทน หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมของชาวจีนก็อาจจะเป็นตัวบีบและกดดันให้จำเป็นต้องแสวงหาโอกาสใหม่ๆ ให้กับตัวเอง รวมทั้งการย้ายตามสามีหรือภรรยาที่เป็นชาวไทยมาอยู่ในประเทศไทย จึงอาจจะต้องช่วยกันทำมาหากิน ก็อาจจะเป็นโอกาสดีๆ ในการสร้างอาชีพใหม่ได้เช่นกัน

สภาพความกดดันจากสังคมจีน

สภาพการถูกกดดันทั้งจากครอบครัวและเพื่อนๆรอบตัว การถูกเปรียบเทียบ การแข่งขันระหว่างคนจีนด้วยกันเองหรือการเอามาอวดแข่งกันในเรื่องของการใช้ชีวิตต่างๆ นานา จึงนับได้ว่าสภาพความกดดันจากสังคมจีนก็เป็นอีกสาเหตุ หรือแรงจูงใจหลักในการอพยพเข้ามาประเทศไทยอีกประการหนึ่ง

ความประทับใจเมื่อเคยมาประเทศไทย

เมื่อมีชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวที่ประเทศไทย ได้รับรู้ถึงวิถีชีวิตและความสวยงามของประเทศไทย ก็มักจะบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า ชอบประเทศไทยมากและอยากที่จะกลับมาเที่ยวอีกถ้ามีโอกาส เนื่องด้วยไทยเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย อาหารที่หลากหลาย ผู้คนก็มีความเป็นมิตรไมตรี

คุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

คนเราทุกคนที่เกิดมามีความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งก็คือการมีความสุข ความสุขของชีวิตที่แท้จริงคือ ความรู้สึกพอใจในตนเอง มีความรู้สึกที่ชีวิตนี้มีคุณค่า มีความหมาย ร่างกายมีความแข็งแรง ปราศจากโรค สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและคนในสังคม มีจิตใจร่าเริงแจ่มใสเบิกบาน มองโลกในแง่ดี ควบคุมอารมณ์ได้ และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งในที่นี้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้สามารถแบ่งองค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีออกได้เป็นสามด้านคือ ด้านการศึกษา ด้านสภาพอากาศ และด้านการรักษาพยาบาล

ประการที่สาม พบว่าหลังจากที่ชาวจีนอพยพใหม่เดินทางเข้าสู่ภาคใต้ของไทยและใช้ชีวิตอยู่ใน
หาดใหญ่และภูเก็ตเป็นระยะเวลาหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวเหล่านี้จึงได้ส่งผลกระทบต่อบทบาทใน
ชีวิตประจำวันของชาวจีนด้วย คือ ในเรื่องของอาหารการกิน ความสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น ความคิดและ
พฤติกรรม รวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรม (ค่านิยม ธรรมเนียมปฏิบัติ ความเชื่อและศาสนา) ประกอบกับ
การมาอยู่ร่วมกันของคนต่างเชื้อชาติ วิถีชีวิต หรือแม้แต่วัฒนธรรมและค่านิยมต่างๆ ย่อมก่อให้เกิด
ปัญหาได้เช่นกัน ได้แก่ ปัญหาเรื่องภาษา เรื่องความล่าช้า เรื่องการถูกเอาเปรียบ เรื่องการโอนสัญชาติ
เรื่องของการลงทุนทำธุรกิจ เกิดความเข้าใจผิดของชาวไทยที่คิดว่าชาวต่างชาติหรือชาวจีนเข้ามาในไทย
จะกระทบต่อรายได้และงานของคนในท้องถิ่น รวมทั้งเรื่องความขัดแย้งทางวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้จาก
ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะประเทศจีนและไทยมีระบอบการเมืองที่แตกต่างกัน ความคิด ความเชื่อ
และค่านิยมจึงอาจแตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งถ้าทั้งชาวจีนและชาวไทยร่วมกันทำความเข้าใจระหว่างกันใน
แง่ของความแตกต่างได้ ปัญหาเหล่านี้ก็อาจคลี่คลายลง

นอกจากนี้ยังค้นพบอีกว่า แนวโน้มในอนาคตจากการเข้ามาไทยของชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้
นั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลและจากการสัมภาษณ์บรรดาชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ ช่วงก่อนเกิดการ
ระบาดโควิด-19 และหลังเกิดโควิด-19 ผู้วิจัยจึงขอแบ่งชาวจีนอพยพใหม่ในภาคใต้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
กลุ่มที่จะอยู่ประเทศไทยต่อไป กลุ่มที่ยังไม่แน่ใจ และกลุ่มที่กลับประเทศจีนอย่างแน่นอน ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ก็
อาจมีการเปลี่ยนแปลงในภายหลังได้ ถ้ามีเหตุหรือปัจจัยในการผลักดันให้ต้องเลือกหรือตัดสินใจใหม่
อย่างเช่น สถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดระลอกใหม่แล้วหลังจากสงบได้ช่วงหนึ่ง ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่
ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่นี้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เศรษฐกิจแรกเริ่มเดิมทีระลอกแรกกว่าหนัก
หนาแล้ว ระลอกใหม่หนักกว่าเดิมยิ่งนัก ชาวจีนอพยพใหม่ในกลุ่มเหล่านี้ จึงพยายามคิดหาทางออกทุก
ทาง เพื่อให้ตัวเองสามารถที่จะทำมาหากิน หาช่องทางและโอกาสที่จะได้อยู่ไทยต่อไป แต่หากท้ายสุดแล้ว
สภาพทางเศรษฐกิจไม่เอื้อให้ชาวจีนเหล่านี้อยู่ต่อ ก็คงจำเป็นต้องกลับไปเผชิญกับความเป็นจริง ชาวจีน
บางรายอาจจะได้ไปต่อในเส้นทางที่ไม่ลำบาก เพียงแค่ไปต่อยอดจากสิ่งเดิมที่เคยทำไว้อยู่ก่อนแล้วก่อนจะ
อพยพมาไทย ส่วนบางรายที่ต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ก็คงจะเป็นการยากลำบากในการจะก้าวผ่านช่วงเวลาและ
สถานการณ์เหล่านี้ไปได้

จากข้อค้นพบเหล่านี้ นับเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์และมีความสำคัญสำหรับรัฐบาลเป็นอย่างมาก
เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายหรือวางกลยุทธ์ในการให้ชาวจีนอพยพเข้า
มายังประเทศไทย กล่าวคือ

ในประเด็นแรก รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่ชัดเจนสำหรับชาวจีนทั้งหลายที่
เข้ามาเพื่ออยู่อาศัยหรือหางานทำ โดยการมีนโยบายที่เปิดกว้างและรัดกุมมากกว่านี้ แต่ต้องอยู่ภายใต้

กรอบหรือกฎเกณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจหรือสังคมในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม อย่างเช่น การเปิดให้ชาวจีนเข้ามาลงทุนภายในประเทศมากขึ้น แต่การลงทุนนี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศไทยเป็นหลัก ไม่ใช่เพียงเพื่อด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และส่งผลดีต่อสังคมส่วนรวมด้วย นอกจากนี้ในปัจจุบันประเทศจีนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วมาก ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจหรือสังคมในประเทศจีน การเปิดให้เข้ามาลงทุนของชาวจีนทั้งในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะเป็นการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือความรู้ทางเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ภายในประเทศ และยังเป็น การเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจของไทยที่มากยิ่งขึ้นด้วย

ประเด็นที่สองคือ ข้อจำกัดในการคุ้มครองชาวจีนเมื่ออาศัยอยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเกิดจากชาวจีนประสบอุบัติเหตุหรือจากการถูกโกงและเอาเปรียบในระหว่างที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ชาวจีนที่ต้องประสบเหตุการณ์เช่นนี้ ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่ยอมจำนนกับสิ่งที่กฎหมายหรือตำรวจก็มีอาจช่วยเหลือตนได้ ทำให้รู้สึกว่ประเทศไทยไม่ปลอดภัย ซึ่งจากปัญหาเหล่านี้ยังเป็นอุปสรรคในการอยู่อาศัยของชาวจีนอพยพใหม่ ดังนั้น องค์กรของรัฐไม่ว่าจะเป็นในส่วนกลางหรือในท้องถิ่น จึงควรให้ความสนใจมากขึ้น และร่วมกันหาหรือเพื่อหาทางออกหรือวิธีการในการช่วยเหลือชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ได้บ้างไม่มากก็น้อย

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยหวังว่าจากข้อมูลการสัมภาษณ์และพูดคุยกับชาวจีนอพยพใหม่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้นนั้น จะเป็นตัวช่วยสะท้อนให้เห็นทั้งในแง่ของความคิด มุมมองและพฤติกรรมต่างๆ ของชาวจีนอพยพใหม่เหล่านี้ได้ดี และเมื่อนำมาประกอบกับข้อมูลร่วมในด้านอื่นๆ ก็ยิ่งส่งผลให้เป็นตัวผลักดันและเอื้อประโยชน์ต่อรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัประเทศไทยให้ได้รับทราบและทำความเข้าใจถึงสาเหตุแรงจูงใจ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสะท้อนความคิดเห็นของชาวจีนอพยพใหม่ เพื่อที่จะนำไปปรับใช้กับนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถช่วยในการตั้งรับการเข้ามาของชาวจีนอพยพใหม่ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

รายการอ้างอิง

- แก้วกาญจน์ ศीलพิพัฒน์. (2549). กำเนิดและพัฒนาการของเทศกาลกินเจจังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). ส่องอิทธิพล 'Elite Card' เศรษฐีต่างชาติ จ่ายหลักล้าน แลกสิทธิอยู่ไทย อย่างเอ็กซ์คลูซีฟ. เข้าถึงจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/890652>
- กลุ่มงานวิจัย 2 กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. (2016). เยาวราช ชุมชนชาวจีน กับวิถีการอยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตอนที่ 1. เข้าถึงจาก https://www.facebook.com/notes/กองนโยบายและแผนงาน-สำนักผังเมือง-กรุงเทพมหานคร/เยาวราช-ชุมชนชาวจีนกับวิถีการอยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา-ตอนที่-1/1619609675024053/?_rdc=1&_rdr
- ณัฐธิดา เย็นบำรุง. (2016). เมืองเบตง : คนไทยเชื้อสายจีนที่เข้มแข็ง. เข้าถึงจาก <http://www.furd.in.th/event/expert-lectures/view/5PDq0L4X0gaX/>
- ติลก วุฒิพาณิชย์, ประสิทธิ์ ชินการณ สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์. (2540). จีนทักษิณ : วิถีและพลัง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นายธนพนธ์ ภัคดี, เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม, การถ่ายทอดความรู้ภายในหน่วยงาน, เข้าถึงจาก <https://oja.coj.go.th/th/file/get/file/201901310c569099c969d405068a4c725285ad99104536.pdf>
- ประชาคมวิจัย. (21-23 ธันวาคม 2543). รายละเอียดพลังชาวจีนในภาคใต้. เรียกใช้เมื่อ 23 พฤษภาคม 2562 จาก ประชาคมวิจัย จดหมายข่าวราย 2 เดือน: http://rescom.trf.or.th/display/keydefault.aspx?id_colum=832
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). ทูเรียน-มั่งคุด สร้างรายได้ให้ชาวใต้เกือบ 6 หมื่นล้าน ปีนี้. เข้าถึงจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-503316>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). New China Insights: การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของเด็กจีนเป็นอย่างไร? เข้าถึงจาก <https://mgronline.com/china/detail/9630000073563>
- พัทธดนย์ กิจชัยนุกูล. (2563). Ruler of Heaven in Phuket Island พัฒนาการของศาลเทพเจ้าฟ้าของชาวฮกเกี้ยน ที่ต้องไหว้ด้วยอ้อยและสับปะรด. เข้าถึงจาก <https://readthecloud.co/tiangong-phuket/>
- พิราภรณ์ วิทูรัตน์. (2562). ย้อนเส้นทางจากแผ่นดินใหญ่สู่ไทย เมืองที่มีชาวจีนอพยพอันดับ 1 ของโลก. เข้าถึงจาก <https://www.prachachat.net/d-life/news-286207>

พีจำ AdmissionPremium. (2559). เด็กจีนแห่เข้าเรียนมหาลัยเอกชนไทย 80% จบเลือกทำงาน
เมืองไทย. เข้าถึงจาก <https://www.admissionpremium.com/content/807>

ภัทรภร สุวรรณจินดา และ หลี เทรินเหลียง, บทความเรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อ
สายจีน : กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
ระดับชาติ การบริหารการพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร ประจำปี 2559, สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ภูเก็ต ทัวร์ ทูเดย์. ประวัติเมืองภูเก็ต. เข้าถึงจาก
<https://www.phukettoday.com/info/phuket/history>

ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2545). The Overseas Chinese. กรุงเทพฯ: Thaicoon Book.

รัฐสภาไทย. (2563). ประธานรัฐสภา เป็นประธานในพิธีมอบสาส์นตราตั้งและสถาปนาคณะกรรมการ
สมาคมยกเว้นแห่งประเทศไทย สมัยที่ ๖๘. เข้าถึงจาก [https://www.parliament.go.th/
ewtadmin/ewt/202006/view_news.php?n_id=73740&fbclid=IwAR2JTLu8xllvQwAw
YcuqPKeD9x0kB5YTOCLAPH7Uu1DGSK4RftZzDegQdM](https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/202006/view_news.php?n_id=73740&fbclid=IwAR2JTLu8xllvQwAwYcuqPKeD9x0kB5YTOCLAPH7Uu1DGSK4RftZzDegQdM)

ลักขมี จิระนคร. (2563). ขุนนิพัทธ์จินนคร ผู้บุกเบิกหาดใหญ่ยุคแรกสุด อุทิศที่ดิน พัฒนาจากป่าสู่
เมืองใหญ่. เข้าถึงจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_42351

วันพรรษา อภิรัฐนานนท์. (2562). การอยู่ร่วมกัน(ไม่)ได้ ในสังคม. เข้าถึงจาก
<https://www.posttoday.com/life/healthy/582274>

ศิริโรจน์ ศิริแพทย์. (2562). "จีนในจีน" ในยุคมังกรใหม่ "วิถีรุ่นเก่า - วิถีรุ่นใหม่". เข้าถึงจาก
[https://www.dailynews.co.th/article/733825://www.dailynews.co.th/
article/733825](https://www.dailynews.co.th/article/733825://www.dailynews.co.th/article/733825)

สมาคมนักธุรกิจไทยจีนเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมาสมาคมนักธุรกิจไทยจีนเชียงใหม่.
เข้าถึงจาก <https://www.cm-tcba.org/th/ประวัติความเป็นมา/>

นางสุชาวดี เกษมณี และ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, บทความเรื่อง อัตลักษณ์จีนในสังคมไทยจากวรรณกรรมไทย,
เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49: สาขามนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทัศน์ ศุภรัตน์เมธี. (2563). ตู๊กบัวขาว. เข้าถึงจาก
<https://www.naewna.com/columnonline/44889>

สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ. (2561). หาดใหญ่ เมืองที่เติบโตด้วยสองมือประชาชน. เข้าถึงจาก
[https://www.hatyaifocus.com/บทความ/673-เรื่องราวหาดใหญ่-หาดใหญ่-เมืองที่เติบโตด้วย
สองมือประชาชน/](https://www.hatyaifocus.com/บทความ/673-เรื่องราวหาดใหญ่-หาดใหญ่-เมืองที่เติบโตด้วยสองมือประชาชน/)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดภูเก็ต. เข้าถึงจาก <http://province.m-culture.go.th/phuket/index.php/history>

เหมียวตะปู. (2019). 19 มุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติ กับเหตุผลที่ว่าทำไมพวกเขาถึง “รักคนไทย”. เข้าถึงจาก <https://hub.catdumb.com/why-you-love-thai-people-339/>

เหมียวเลเซอร์. (2015). การให้สัมภาษณ์ของ “มนุษย์ฝรั่ง” กับความประทับใจในเมืองไทย แบบว่าพูดไทยได้นิดหน่อย. เข้าถึงจาก <https://www.catdumb.com/farang-struggle-290/>

ฮากกาแห่งประเทศไทย. (2007). ประวัติสมาคมฮากกา แห่งประเทศไทย 客家會館. เข้าถึงจาก <http://hakkapeople.com/node/61.html>

hatyaimyhome. ประวัติ ความเป็นมา เมืองหาดใหญ่. เข้าถึงจาก <https://sites.google.com/site/hatyaimyhome/meuxng-sriwili-daen-ti/khwam-pen-ma>

Ma Guitong, Supakan and Adisorn (2018). The “Guanxi” Culture and The Creation of Social Networks of Chinese Hakka in Lower Southern of Thailand. *Inthaninthaksin Journal*, Vol.13 No.2 Jul-Dec 2018. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/article/view/154077>

Mangozero Team. (2561). 4 เหตุผลที่ไทยขึ้นอันดับ 1 ประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มากที่สุด ในเอเชียตอนนี้ !! เข้าถึงจาก <https://www.mangozero.com/4-reason-thai-top-medical-hub-eeec/>

MarketThink. (2019). ประเทศไทยเป็น Medical Hub ในแถบอาเซียน. เข้าถึงจาก <https://www.marketthink.co/264>

Medego. 5 เหตุผลว่าทำไมชาวต่างชาติถึงชอบคลินิกไทย. เข้าถึงจาก <https://www.medego.com/th/article/10508>

Namthip Wipawan (2015). Social Network in a Networked Society. *TLA Research Journal*, Vol.8 No.2 Jul-Dec 2015. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_research/article/view/48006

TourismThailand. (2020). รวมเมนูอาหารใต้ รสชาติเผ็ดร้อนจัดจ้านแบบไทยสไตล์ภาคใต้. เข้าถึงจาก <https://thai.tourismthailand.org/Articles/รวมเมนูอาหารใต้-รสชาติเผ็ดร้อนจัดจ้านแบบไทยสไตล์ภาคใต้>

wanchai kongka. (2009). คุณภาพชีวิต. เข้าถึงจาก <https://sites.google.com/site/gem2kkk/word-of-the-week/schadenfreudeshah-dn-froi-duhnoun>